

vostonkin kokouksessa, nim., että Sos.-dem. Ammatillinen Keskustoimikunta ei taho sekaantua palkkataisteluihin, siis lakoihin. Nyt kyseessäoleva tapaus on sellainen, että keskustuimikunnan jäsenet eivät olleet siitä tietoisia, että Lähte on ollut yhteydessä työnantajien kanssa ja ryhtynyt sovittelemaan työtaistelua. Kun saimme tietää asian, otti Salovaara puhelun Tampereelle ja koetti saada Lähdettä kiinni, mutta hän ei siinä onnistunut. Keskustoimikunnassa oli myöhemmin tämä asia käsiteltävänä ja se oli yksimielinen siitä, että tämä Lähteen toimenpide ei ollut kaikkein viisaimpia, mutta kuitenkin keskustuimikunta käsitteli kysymystä siinä mielessä, että jos tässä ruvettaisiin teilaamaan Lähdettä, niin se merkitsisi tapiota sos.-dem. ammattiyhdistyspolitiikalle, ja sen vuoksi ei otettu asiaa siinä mielessä, että ryndyttäisiin siitä juttua tekemään. Minun mielipiteeni on se, että tällaiseen työtaisteluun kuin Nokian taistelu ei ole viisasta sekaantua, koska siinä ei saavuteta muuta kuin saadaan kantaa taistelun epäonnistumisen syy. Vastauksena lyhyesti tahtoisin sanoa, että keskustuimikunta ei ole tämän toimenpiteen takana.

H u p l i: Sikälikuin tiedän, ei Puoluetoimikuntakaan ollut sen takana.

Keskustelun päätyttyä tähän hyväksyi Puolueneuvosto yksimielisesti toimintakertomuksen.

L e n i k o i n e n tiedusteli, milloin seuraava puoluekokous on aiottu pidettäväksi.

Tähän tiedusteluun vastasi H u p l i:

Puoluekokouksen ajan määrääminen on Puoluetoimikunnan asia, mutta mielestäni on syytä ainakin ilmoittaa, että Puoluetoimikunta on päättänyt puolestaan, ellei pätevää syytä neuvoston taholta esitetä, että seuraava puoluekokous pidettäisiin ensi tammikuun puolivälissä, ja tämän päätöksen motivoeruksena saan lyhyesti mainita, että puoluesääntöjen mukaan on puoluekokous pidettävä hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja. Aikaisemmin oli säännöissä määräys, että puoluekokous

on pidettävä joka kolmas vuosi, mutta viime puoluekokouksessa nämä säännöt muutettiin. Nyt on harkittava, mikä on hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja. Puoluetoimikunta katsoo, että se on noin puoli vuotta ennen eduskuntavaaleja. Jos aika on pitempi, niin puoluekokous on jokseenkin merkityksetön vaalien kannalta, koska aikaisemmin ei voida vaalitulanteesta olla selvillä. Lisäksi Puoluetoimikunnan mielestä tammikuu soveltuisi erittäin hyvin puoluekokouksen pitämiseen, koska silloin puoluekokousasiain käsittely järjestöissä tulisi tapahtumaan vilkkaana toiminta-aikana. Jos puoluekokous pidettäisiin syksyllä, niin tulisi kaikki valmistava työ tapahtumaan hiljaisina kesäkuukausina, jolloin suuri osa puolueen jäsenistä ei voisi ottaa siihen osaa. Myöskin se seikka vaikuttaa puoluekokouksen aikaan, että Puoluetoimikunta toivoi voivansa esittää useampia, jopa neljäkin suurta onjelmakysymystä seuraavalle puoluekokoukselle. Vaikkakin nämä kysymykset voitaisiin saada valmiiksi ehkä nopeamminkin, niin kokemus on osoittanut, että suuret kysymykset vaativat perusteellisen harkinnan. Näillä syillä on Puoluetoimikunta päättänyt, että seuraava puoluekokous kutsuttaisiin koolle ensi vuoden tammikuuksi, ja voin vielä mainita, että edellisten puoluekokousten väliaika oli myöskin neljä vuotta ja että puoluesääntöjen mukaan puoluekokous tulisi nyt olemaan puoli vuotta ennen eduskuntavaaleja. Mutta jos neuvostossa ollaan toista mieltä, niin luulen, että Puoluetoimikunta kernaasti ottaa asian uudelleen harkitakseen ja päättää pitää kokouksen jo aikaisemmin, ei kuitenkaan siinä tapauksessa, jos pannaan niin pieni aika, ettemme kerkiä valmistamaan asioita, sillä vastuu niistä on kuitenkin ensi kädessä Puoluetoimikunnan.

J o k i n e n: Turussa on johtunut puhe tähän puoluekokouksen aikaan, ja tulisi se käsiteltäväksi myös piirituimikunnan kokouksessa. Tulimme siihen tulokseen, että

olisi edullisempaa, jos pidettäisiin puoluekokous jo tämän vuoden aikana esim. marraskuun loppupuolella. Se ei olisi silloin enää etääällä eduskuntavaaleista. Päinvastoin olisi parempi, jos puoluekokous olisi jo tämän vuoden aikana, sillä vaaleihin valmistautuminen on selkinen asia, että vaalitoimintaa varten on tentävä suunnitelma jo mahdollisimman hyvissä ajoin, ja minusta tuntuu siltä, että suunnitelma olisi tentävä jo vuoden vaihteessa. Jos puoluekokous olisi jo tämän vuoden aikana, niin siellä tehdyt päätökset olisivat hyvänä ohjeena vaalitoimintasuunnitelmalle. Puheenjohtaja mainitsi, että tulisi olemaan vielä puoli vuotta vaaleihin. Jäänä siinä tosin puoli vuotta nipin napin, mutta puolta vuotta vaalien valmisteluun ei jää. Tammikuu on epäedullinen aikakin siinä suhteessa, että meikäläiset henkilöt ovat paljon kunnallisissa tentävissä, ja siitä seuraa, että vuoden vaihteen jälkeen heillä on paljon ylimääräisiä töitä. Maalaisilla on tammikuu kiirein aika. Marraskuun loppupuoli on näihin seikkoihin katsoen paljon sopivampi aika. Mitä taas tulee puoluekokousasiain käsittelyyn, niin siihen riittäisi erinomaisesti aikaa syystoimintakaudella. Jos saataisiin alustukset jo kesällä, niin voitaisiin niitä käsitellä syys-lokakuun aikana. Nyt kun tämä kaikki on tentävä syyskautena, ja joulunseutu muodostaa välillä sellaisen tyhjän kondon, niin ei se ole varsin edullista.

Otettiin kahvila.

Kokousta jatkettiin klo 12.

Kun kokouksen puheenjohtaja Hupli oli estetty kokoukseen enää saapumasta, valittiin puheenjohtajaksi Matti Turkia.

Keskustelu puoluekokouksen ajasta jatkui.

L e h i k o i n e n: Olisin toivonut, että Puoluetolmikkunnalla olisi ollut jo nyt puoluekokousasiat valmiina. Kun asia ei kuitenkaan ole niin, niin en pidä sopivana Jokisen suosittelemaa aikaa, sillä useimmat eduskuntaryhmän jäsenistä ovat silloin kiinni eduskuntatyössä, ja näin ollen

Puoluetolmikkunta määritellesään aikaa puoluekokousta varten on osunut oikeaan siinä suhteessa, että puoluekokousajaksi on määrännyt tammikuun. Myönnän Jokisen perustelut oikeiksi, että aika olisi silloin muuten sopivin, ellemmme ota huomioon eduskuntatyötä. En pidä ollenkaan pahana, että lokakuussa jo pitäisimme puoluekokouksen, mutta voi olla, että siinä suhteessa on erinäisiä vaikeuksia. Näin ollen yhdyin Puoluetolmikkunnan ehdotukseen, että puoluekokous pidetään tammikuussa, mutta tammikuun alussa. Toivoisin siis, että neuvosto tekisi päätöksen, yhtyen Puoluetolmikkunnan ehdotukseen.

S u o m i n e n: Ne perustelut, jotka Jokinen esitti, puhuvat sängen painavasti sen puolesta, että puoluekokous olisi pidettävä marraskuun aikana. Jos vaalit toimitetaan ensi vuonna ja puoluekokous jää tammikuuhun asti ja kun sen jälkeen vielä suoritetaan jälkimaininkeja, niin jää liian lyhyt aika vaaleihin. Sen vuoksi olisi puoluekokous pidettävä ennen vuoden vaihdetta. Jos sensijaan puoluekokous pidetään loka - marraskuussa, niin keritään suorittaa loppuselvittely ennen vaaleihin valmistautumista. Yhdyin siis siihen ehdotukseen, että puoluekokous pidettäisiin marraskuussa.

L i n d m a n: Mielestäni tuleva puoluekokous on erittäin tärkeä sen johdosta, että siinä tulee esille useita ongelmakysymyksiä. Tästä johtuu, että nämä kysymykset täytyisi käsitellä järjestöissä aivan perusteellisesti. Paitsi kunnallisjärjestöjen, pitäisi myöskin piirikokousten käydä ongelmat läpi. Ensi marraskuu ei ole läheskään sopiva aika, koska ongelmakomiteain mietinnöt eivät ole vielä valmiina. Myöskään ei tammikuun puoliväli ole edullinen tältä kannalta sen johdosta, että piirikokoukset pidetään myöhemmin keväällä. Voitaisiin ehkä ajatella, että puoluekokous pidettäisiin helmi- tai maaliskuussa. En kuitenkaan tando tätä ehdottaa, koska se ehkä kuitenkin voisi mennä liian myöhään. Kuitenkin voitaisiin ajatella,

että piirikokouksia ensi keväänä joudutettaisiin. Näyttää siis, kun asiaa harkitaan puolelta ja toiselta, että Puoluetoimikunnan ehdotus on paikallaan.

S e p p ä l ä, Hilda: Kun tämä kysymys oli Puoluetoimikunnassa käsiteltävänä, niin puoluesihteerini esitti tämän vuoden loppua, muistaakseni loka- marraskuuta. Minusta tuntuu, että ne perustelut, joita siellä esitettiin kokouksen pitämisen puolesta tämän vuoden lopussa, samoin kuin nekin, mitä täällä on esitetty, ovat sittenkin paljon perusteellisempia, kuin mitä on esitetty sen puolesta, että kokous siirrettäisiin tammikuuhun. Ennen muuta minun mielestäni olisi välttämätöntä puoluekokouksen pitäminen sen vuoksi, että tammikuussa jo uusi Puoluetoimikunta voisi suunnitella vastaisia vaaleja. Voihan olla, että henkilöt, jotka nyt valmistavat puoluekokousta, eivät mitenkään kerkiä suunnitella vastaisia vaaleja. Pitäisin siis parempana, että puoluekokous pidettäisiin tämän vuoden aikana, ja kannatan Jokisen tekemää ehdotusta. Mitä Lindman mainitsi siitä, että alustukset eivät tulisi valmiiksi siksi, niin ainakin puoluesihteerini vakuutti, että ne kyllä keritään saada siksi valmiiksi, ja syksyllä voidaan keskustella hyvällä vauhdilla näistä kysymyksistä. Kannatan Jokisen ehdotusta.

V a l t a, K.: Kun kaikki syyt otetaan huomioon puoluekokouksen pitämisessä, niin jokaisena aikana on siihen myöskin vastuksia. Mitä Jokinen mainitsi siitä, että marraskuu olisi kunnallismiesten kannalta sopiva, niin ei se minun mielestäni sitä ole. Minun ymmärrykseni mukaan marras- joulukuu on kaikkein kiireintä aikaa kunnallisessa työssä. En pidä terveellisenä sitäkään, että puoluekokous on rasittamassa eduskuntatyötä. Muistan erään puoluekokouksen, jossa tilanne oli tällainen. Mielestäni se ei anna selvää kuvaa puoluekokouksesta, jos puoluekokousedustajat joutuvat viikon valvomaan. Minun mielestäni kunnallismiehet ovat yhtä vapaita tammikuun alussa, joten olisin sitä mieltä, että tuleva puoluekokous pidettäisiin ensi vuoden alussa. Tärkein osa kunnalliselämässä alkaa vasta tammikuun lopulla. Kun nämä seikat ottaa huomioon, niin

ei löydy sopivampaa aikaa kuin tammikuun alkupuoli.

W i i k: En pidä toveri Jokisen ehdotusta erittäin onnistuneena. Tammikuuta vastaan voidaan kyllä sanoa, että silloin on kunnanvaltuutettujen kokoukset. Myöskin olisi eduksi, jos eduskunta olisi koolla puoluekokouksen aikana, jotta eduskunnan jäsenet voisivat ottaa osaa kokoukseen. Tässä suhteessa voitaisiin ajatella, että puoluekokous pidettäisiin helmikuun alkupäivinä. Silloin ei eduskuntatyö vielä häiritsisi kokousta. Puoluetoimikunnan kokouksessa kyllä pidin mahdollisena, että puoluekokous voitaisiin pitää jo lokakuussa. Luulin, että siihen mennessä voitaisiin saada asiat valmiiksi. Myönnän kyllä, että asialliset syyt puhuvat paremmin sen puolesta, että puoluekokous pidettäisiin ensi vuoden alussa, mutta koska erinäisissä puolueluodissa oli lausuttu se toivomus, että kokous pidettäisiin jo tänä vuonna, niin sen vuoksi ajattelin, että kokous voitaisiin pitää jo tänä vuonna. Kun joissakin luodissa on ihmetelty sitä, etteivät ohjelmaluonnokset ole vielä valmiina, niin minun mielestäni toimintakertomus ei ole omiaan antamaan sitä käsitystä, että puoluetoimistossa olisi laiskoteltu.

Keskustelu asiasta päättyi tänään. Tehdyistä ehdotuksista ei toimitettu mitään äänestystä, koska puolueen sääntöjen mukaan puoluekokouksen ajan määrääminen kuuluu Puoluetoimikunnan tehtäviin. Keskustelun kuluessa esitetyt toivomukset jäivät niinollen Puoluetoimikunnan harkittavaksi puoluekokouksen aikaa lopullisesti määrättäessä.

7 §.

Esiteltiin Puoluetoimikunnan tilikertomus vuodelta 1928 (Liite No 2), tilintarkastuslausunto (Liite No 3), tilintarkastajain Puoluetoimikunnalle osoittama lisäkirjelmä (Liite No 4) sekä Puoluetoimikunnan lausunto tilintarkastajain lisäkirjelman johdosta (Liite No 5), jotka oli monistettuina länetetty Puoluepuoleiston jäsenille.

Järjestösihteerini S a l l i l a n selostettua asiaa

vielä suullisesti lausui

S i n e r v ä: Olen kiinnittänyt huomiota tilintarkastajain lausunnon 7:nteen kohtaan. Sen lisäksi, mitä siinä on mainittu, toivoisin, että tilintarkastajat vielä hiukan suullisesti selostaisivat syitä, jotta Puoluepuoleiston jäsenet pääsisivät täyteen selvyyteen asiain tilasta.

H a l m e: Mitä lausuntoon tulee, niin Puoluepuoleiston jäsenet käsittävät sen, että huomautuksia ei ole tenty missään pahassa tarkoituksessa, vaan on niillä tarkoitettu toverillisessa hengessä lievästi huomauttaa Puoluetoimikunnalle, että puolueen taloudellista asemaa olisi parannettava. Pyydän uudistaa, että huomautuksilla ei ole muistutuksen laatuista tarkoitusta, vaan ainoastaan kenoituksen laatuinen. Kaikki, mitä lausunnossa olemme maininneet, pitää paikkansa. Emme voi niistä tuumaakaan perustaa ja pyydän vielä huomauttaa, että yleensä tilintarkastajain velvollisuus on huomauttaa kaikista niistä, mitä havaitsevat. Yleinen sääntö on se, että tilintarkastajaa kohtaa sama vastuunalaisuus kuin niiden hoitajaa. Nyt on huomattu, että puolueen menot ovat kasvaneet ja pääomavaroja on kulutettu. Kirjelmässämme vain kenoitetaan Puoluetoimikuntaa harkitsemaan tilanteen parantamista. Mitä annettuun vastineeseen tulee, niin puolueen näkökannalta se pitää suurin piirtein paikkansa, mutta käytännössä eräissä paikoissa se ei aivan prikulleen ole enää paikkansa pitävä. Siinä sanottiin puolueen omaisuuden olevan velkojen jälkeen 7 miljoonaa, mutta jos huutokauppa tulisi, niin luulen, ettei sillä saataisi paljoa yli 5 miljoonan, joten tämä 7 miljoonaa on vain kuviteltua arvoa. Jos puolueen omaisuus kirjanpidossa koroitetaan tähän arvoon, niin tilinpäätös muuttuu paljon hullummaksi, kuin mitä se tällä kertaa on. Pyydän vielä vakuuttaa, että niin suurelle pääoma-arvolle ei saada korkoa. Tämä siis on vain puolueen kuviteltua omaisuutta eikä todellista. Sitten pyydän vielä huomauttaa Kansanvallan voittovaroista. Onhan luonnollista, että puolue saa Kansanvallan tulot, koska se omistaa osakkeetkin, mutta on otettava huomioon, ettei lii-

ke kehity eteenpäin, jos se kaikkina vuosina antaa niin suuria tuloja puolueelle. Kansanvallalle tulee tällä kertaa tavattoman suuria menoja, kun sen täytyy ostaa uusi painokone, joka nielee suuria summia, joten Kansanvallan täytyy hankkia suuria lainoja, joista menee paljon korkoa. Ei suinkaan tämä yksi yhtiö voi silloin yhä edelleen antaa puolueelle suuria tuloja. Nämä seikat huomioonottaen olemme me tällaisen lausunnon antaneet. Kun se ei ole missään pahassa tarkoituksessa annettu, niin luulen, ettei Puoluetoimikunnan jäsenillä pitäisi olla mitään muistuttamista siitä.

W i i k: Puoluetoimikunta on epäilemättä ottanut mielinmyin vastaan ne toverilliset huomautukset, joita tilintarkastajat ovat tenneet. Siihen, että ulkomaanmatkoja olisi tenty liikaa, huomautan, että Brysseliin olisi saatu lähettää 23 edustajaa, mutta lähetettiin vain 4 jakkullekin annettiin apurahaa 4,500 mk. Internationaalien Toimeenpaneijan valiokunnan kokoukseen lähetettiin edustaja, kun puoluekokous nimenomaan kenoitti. Ruotsin veljespuolueen puoluekokoukseen lähetettiin niinkään edustaja ja vihdoin, koska Tampereen piirikokouksessa oli lausuttu se toivomus, että Puoluetoimikunta lähettäisi muutamia henkilöitä Ruotsiin seuraamaan vaalitaistelua, lähetti Puoluetoimikunta sinne yhden henkilön. Tähän ulkomaanmatkat rajoittuvatkin.

L e h i k o i n e n: Myönnän oikeutetuksi sen, että täytyy kuten esim. Ruotsissa vaalitaistelun aikana seurata tapahtumia ja ottaa osaa kansainvälisiin kokouksiin, mutta olen kuullut, että on myöskin myönnetty erinäisiä stipendejä. Pyytäisin kysyä, missä määrin näitä on myönnetty.

J a n a t u i n e n: Toimintakertomuksessa mainitaan, että on myönnetty kuusi kappaletta piirisinteeille annettuja stipendejä Ruotsiin tentävää matkaa varten.

M a r t t i l a: Tähden tilikertomuksen yhteydessä

kiinnittää huomiota Työväen Kalenterin tiliin ja pakkokappaleisiin. Asianlaista on siten, että useissa paikoissa ovat työväenjärjestöt jo ennen pakkokappaleiden lähettämistä hankkineet arkistoinhinsa kalenterit. Minun mielestäni pitäisi oikeastaan painoksen suuruus määritellä tarkemmin, ettei tällaista pakkolähetystä tarvitsisi panna täytäntöön. Täytyy yhtyä tilintarkastajain tekemiin huomautuksiin, nim. että pääoman jatkuva väheneminen on siksi tärkeä seikka, että siihen pitäisi vastaisuudessa kiinnittää enemmän huomiota. Minulla on tässä suhteessa jonkun verran pikkuporvarillinen käsitys, nim. ettei pidä pullistella enemmän kuin varat antavat myöten. Toivoisin myöskin, että kun tilikertomus lähetetään, niin sen yhteydessä olisi lähetettävä myöskin tulo- ja menoarvio, jotta neuvoston jäsenillä olisi tilaisuus vertailla tulo- ja menoarviota ja tapantunutta varojen käyttöä.

S a l l i l a: Mitä Marttila mainitsi tulo- ja menoarvion lähettämisestä, niin on se huomautus aivan oikea, ja se on jäänyt ennen lähettämättä siitä syystä, että olemme luulleet neuvoston jäsenten tallattaneen sen. - Mitä tulee pakkokappaleisiin, niin voisin ottaa asian kevyeltä kannalta, kun sen esitti Marttila, joka on Janakkalasta, joka on maamme rikkaimpia pitäjää. Tämä oikeushan on puoluekokouksen päättämä. Heikoille yndistyksillensä se voi kyllä olla ranakysymys. Olenkin sitä mieltä, että ellei huomattavaa varastoa jää, niin emme lähetä näitä pakkokappaleita. Nyt oli nähtävästi yleinen työttömyysaika ja paljon lakkoja, niin ajattelimme, että ehkä järjestöt voivat levittää näitä kalentereja. - Mitä tulee Marttilan esitykseen, että pitäisi olla säästäväinen, niin muistamme erästä raamatunlausetta, jossa sanotaan: "Tässä on, herra, sinun leiviskäsi. Jos et usko, niin punnitse." Me emme ole uskaltaneet niin tehdä, vaan olemme koettaneet pysyväisesti parantaa puolueen asemaa järjestämällä puolueen toimintaa niin, että se jatkuvasti toisi lisätuloja. En näe kylläkään, että tästä kysymyksestä oltaisiin täällä eri mieltä. Kysymys on vain siitä, ovatko nämä monet toimenpiteet, joihin on ryhdytty,

sellaisia, että niihin on kannattanut jotain uhrata. M. m. jäsenhankintaviikko toi yhtenä vuonna kaksinkerroin takaisin, mitä siihen uhrattiin.

P a a v i l l a i n e n: Minusta tuntuu, että Puoluetolimikunnan esittämässä lausunnossa tilintarkastajain huomautuksen johdosta on esitetty varsin tyydyttävä selitys. Siitä käy selville, että Puoluetolimikunta on käyttänyt varoja Puoluepuoleiston hyväksymän menoarvion puitteissa. Edelleen nämä varat on käytetty puoluetolimikunnan vilkastuttamiseen, jota vastaan ei voi olla mitään muistuttamista, ja että tappio on tullut siten, että varoja on sijoitettu sellaisiin tarkoituksiin, jotka eivät ole vielä samana vuonna voineet tuottaa takaisin. Olisin valmis hyväksymään tilikertomuksen ja pitämään Puoluetolimikunnan antamaa selitystä riittävänä varsinkin sen jälkeen, kun Halme on esittänyt lausunnon, josta käy ilmi, etteivät tilintarkastajat ole tarkoittaneet antaa muistutusta.

A a l t o n e n, T.: Hämeen l. etel. piirin edustajana yndyn Marttilan esitykseen kalenterin pakkokappaleisiin näiden. Liikkuessani piirillä eri järjestöjen keskuudessa ovat järjestöjen toimihenkilöt usein lausuneet paneksunisen siitä, että näitä pakkokappaleita on lähetetty. Järjestöt käsittävät asian siten, että Puoluetolimikunta tahallisesti ottaa ylipainoksen. Olisi suotavaa, että pakkokappaleet lähetettäisiin ainakin alennettuun hintaan.

T u r k i a: Epytäisin huomauttaa viimeisen puheen puhepuheen johdosta, että kun tästä asiasta on puoluekokouksen päätös, niin muistutuksen teko on aiheeton, paitsi siinä suhteessa, jos tentäisiin sääntöihin muutos.

L e h i k o i n e n: En olisi omaisuuden vähennykseen kiinnittänyt niinkään paljon huomiota, ellei Puoluetolimikunnan kirjelmää olisi esitetty siinä äänilajissa, kuin se tentiin, nimittäin muistuttavassa äänilajissa tilintarkastajille, kun näemme sen tosiasian, että sittenkin on puolueen taloudellinen asema menemässä huonoon suuntaan.

En voi hyväksyä Paavilaisen ehdottamaa päätöslauselmaa sen takia, että on tavattoman tärkeätä huolehtia taloudellisesta asemasta. Endotan, että hyväksytään tilintarkastuskertomus tilintarkastajain lausunnon perusteella. Tämä on vailan oikea- ta senvuoksi, että tilintarkastajat ovat tehneet ei muistutus- ta, mutta huomautuksen siitä, että on pyrittävä taloutta hoitamaan siten, ettei omaisuuden väennystä saisi tapantua. En kylläkään saanut täyttä selvyyttä ulkomaan jutussa. Minua epäilyttää, että kansainvälisyys tulee maksamaan niin paljon. Edelleenkin endotan, että tilit hyväksytään tilintarkastajain lausunnon perusteella.

M a n n e r: Ensiksi huomautan Marttilan lausunnosta pakko- kappaleisiin nänden. Sikälikuin ymmärrän puoluekokouksen pää- tystä, niin se käsittää vain ynden kappaleen. Sen verran on Marttilan huomautuksessa perää, että pakkokappaleita tulee enemmän, kuin puoluekokouksen päätös velvoittaa. Jos nämä pakkokappaleet kuitenkin ovat menneet kaupaksi, niin se on ollut puolueelle eduksi. Kalenteriin nänden olisi vastaisuuden va- ralle hyvä ottaa huomioon, että kalenteri on tullut liian myöhään. Meillä on tässä suhteessa kilpailijoita, on pal- jon muitakin kalentereja. Jos se saataisiin aikaisemmin mark- kinolle, niin menekki olisi parempi. Vastaisuuteen nänden olisi Puoluetolimikunnan otettava huomioon, että kalenteri jou- tuisi aikaisemmin kauppaan. - Mitä tulee tietotoimiston toi- mintaan, niin tässä olisi otettava huomioon, että maaseutuleh- tiä velotetaan liian paljon. Niille tulee tavaraa liian paljon. Mielestäni olisi harkittava tarkkaan, ettei tule liikatuotantoa. Eiväthän maaseutulendet voi käyttää puoliakaan lähetetystä ai- neistosta. En halua mitään päätöslauselmaa, mutta haluan mai- nita, että selkistä on ollut, ja näinollen kustannukset ovat nousseet enkä tarpeettoman suuriksi. - Puolueen tilikertomus- ta koskevaksi päätöslauselmaksi en katso voitavan muuta hyväk- syä kuin että hyväksytään tilikertomus tilintarkastajain lau- sunnon perusteella.

J u l k u n e n: Mikäli olen keskustelua seurannut, niin

en ymmärrä, onko eroa kenenkään lausunnoilla. Puoluetoi- mikunnan taholta annettu selostus oli vain selostus eikä mikään moite enempää kuin että tilintarkastajatkaan olisi- vat Puoluetolimikuntaa moittineet. Tämä keskustelu on ikään- kuin vastauksena kysymykselle ja tulevaisuuteen nänden tienviittana.

S a l l i l a: Koskettelen hiukan Lehtikosien lausun- toa. Puoluetolimikunnan lausunto ei ollut missään tapauk- sessa tilintarkastajia loukkaavaksi tarkoitettu ja se on- kin esitetty tilintarkastajille jo ennen täällä esittämis- tä. Lehtikoinen mainitsi vielä kansainvälisistä menoista. Huomautan, että kansainvälisten menojen momentille merki- tään Internationaalille suoritettava era, joka on lähes 30,000 mk. Sen lisäksi merkitään sille ulkomaiset avus- tukset, joita on myönnetty, samoin sähkösanomat, joita nii- tekin verrattain runsaasti lähetetään ulkomaisille järjes- tölle, joten tämä menoera ei ole läheskään kaikki mennyt matkoihin tai sellaisiin.

H e l o: Erehdytään, jos luullaan, että Puoluetolimi- kunta ei ole ollut tilanteesta selvillä. Mikäli olen ha- vainnut, niin puoluetoliminnassa on yhtä ja toista, jota voidaan supistaa. Muuten tilanne näyttää sellaiselta, että tämä on ohimenevä ilmiö, että on käytetty pääomava- roja. Kansanvallan voittovaroja tullaan saamaan todennä- köisesti tulevaisuudessa huomattavasti enemmän puolueen hyväksi käytettäväksi, samalla kuin toisaalta voidaan poistaa erinäisiä menoja. Minusta niin paikallaan kuin onkin ollut, että on kiinnitetty huomiota siihen seikkaan, että on syyty puolueen omaisuutta, ei kuitenkaan ole syytä sellaiseen käsitykseen, joka näyttää olevan eräillä Puo- lueneuvoston jäsenillä. Minusta olisi paikallaan, että puoluekokous hiukan tarkemmin laatisi ne perusteet, joi- den mukaan Puoluetolimikunnan on käytettävä puolueen varo- ja.

V a l t a, K.: Täällä on kiinnitetty huomiota kanteen

seikkaan. En ollenkaan väitä sitä vastaan, että kansainvälisiä menoja on ollut liian paljon siltä kannalta katsoen, kuinka pitäisi ulospäin vaikuttaa, mutta silloin kun sisäinen työ on tärkeämpää, ei olisi väärin, että kansainvälisiä menoja koetettaisiin supistaa. Olisin sitä mieltä, että siltä kantalta säästettäisiin tänä vuonna ja käytettäisiin sisäiseen toimintaan. Tietotoimistosta olen kuullut sellaisia huhuja, että se on ruvennut kilpailemaan senttimetrikaupalla m. m. Kansanvallan kanssa. Jos tällaista tapahtuu, niin se johtaa harnaan. Pienien lentien taloudellinen asema on liian heikko. Tahtoisin renelliistä selvitystä, onko näissä huhuissa peräävää ei.

T u r k i a: Huomautan, että tietotoimiston asia tulee esille erikseen.

H u o t a r i: Helon lausunto Kansanvallan apurahoista on mielestäni harnaanjontava. Tänä vuonna tulee Kansanvallassa suuria uudistuksia. Tarvitaan uusi painokone, joka maksaa yli 2 milj. markkaa. Tätä varten täytyy Kansanvallan ottaa lainaa, joten lähitulevaisuudessa sillä siis on huomattavia menoja sekä korkoina että lyhennyksinä. Tuloja ei siis voida huomattavasti odottaa siltä taholta. Mitä tulee tuottamattomiin yrityksiin Kansanvallan toiminnassa, nim. Arbetarbladetiin, Uusmaan Työmiehen ja Työläisnuorisoon, niin näiden tappiot kyllä tekevät 400,000 mk. Jos kaikki nämä lopetettaisiin, niin siinä tapauksessa voitaisiin kyllä saada suurempia avustuksia. Olen katsonut tarpeelliseksi tehdä nämä huomautukset, etteivät Puolueneuvoston jäsenet ole siinä luulossa, että voitaisiin saada suurempia avustuksia Kansanvallalta.

H e i n o n e n: En olisi halunnut sekautua tähän asiaan, mutta kun toveri Helo täällä antoi lausunnon, joka on ehdottomasti harnaanjontava ja se voi vaikuttaa täällä tehtävään päätökseen, olen halukas antamaan muutamia tietoja liikkeen tilasta. Jos ensiksi tarkastetaan, mitä puolue viime vuonna on saanut Kansanvallan voittovaroista, niin ilmoitan, että viimeisen neljän vuoden aikana on puolue saanut rahassa 756,000 mk. Tässä on osinkoa 8 %, kaikki muu on vuosivoitoista tentyjä lah-

joituksia. Minun asiani ei ole arvostella sitä, miten puolue on nämä varat käyttänyt, mutta tahdon huomauttaa, että nämä 756,000 mk eivät ole ainoat, mitä Kansanvalta on puolueelle luovuttanut. Kansanvalta on ottanut osaa puoluetointaan viime vuonnakin m. m. siinä muodossa, että Kansanvalta lähetti Brysseliin kaksi edustajaa. Lisäksi v:n 1928 alussa liitettiin Kansanvallan toimitukseen maatalousosaston toimittaja, joka samalla on Puoluettoimikunnan asettaman Kienviljelijäin Neuvottelukunnan sihteerin. Kansanvalta maksaa tämänkin palkan, kun tällaisia tapauksia sattuu muinakin vuosina, niin todellisuudessa Kansanvallan on kannatettava puoluetta muillakin menoerillä, kuin mitkä ovat tulo- ja menoarviossa. Todellisuudessa nämä avustukset siis nousevat yli 800,000 markan. Mutta mikä vaikutus tällaisilla lahjoilla on Kansanvallan omaan liiketoimintaan? Minun täytyy sanoa, että näiden varojen siirtäminen pois liikkeestä on ollut turmiollista. Samaan aikaan ovat liikkeen korkomenot kasvaneet 50,000 markkaan. Lahjoitukset ovat siis olleet runsaammat, kuin mitä liiketoiminta olisi sietänyt. Kaikki tämä on tapahtunut samaan aikaan, jolloin on tiedetty, että muutaman vuoden päästä liikkeessä tulee suuria uudistuksia. Kuitenkaan tähän ei ole kiinnitetty riittävän ajoissa huomiota. Seurauksena tästä oli, että viime vuonna tätä uudistusta ei voitu välttää, oli tilattava uusia koneita, jotka yhteensä tulivat maksamaan 2,400,000 mk. Tämän lisäksi tarvitaan vielä uusi latomokone, joka maksaa 160,000 mk. Liikkeen on pitänyt hankkia tämä tarvittava pääoma lainaksi. Kotimaasta on otettu 1,200,000 mk:n laina. Viimeisessä puolueeneuvoston kokouksessahan Kansanvalta pyysi tätä kiinnitystä. Sitä vastaan ei kuitenkaan lainaa saatu, koska raastuvanoikeus on katsonut, ettei Puolueeneuvostolla ole tähän oikeutta. Tätä varten on pitänyt väliaikaisesti ottaa yhteen omia koneita vastaan 1,200,000 mk:n laina. Toinen lainaerä on saatu Ruotsista, yhteensä 126,000 kruunua. Tämä summa on maksettava viiden vuoden aikana. Kor-

komenot tulevat näinollen kasvamaan melkoisen suuressa määrässä ja tämä tulee vähentämään yhtiön vuosivoittoa huomattavasti. Kun vuosivoitosta otetaan lisäksi vuotuiset lainojen lyhennykset, mitkä Ruotsiin on maksettava, on selvää, että yhtiö ei voi vuosittain Puoluetoimikunnan käytettäväksi luovuttaa sanottavasti muuta kuin osingon. Jos suurempia summia aiotaan liikkeeltä ottaa, on siitä seurauksena liikkeen rappeutuminen. Täytyy sanoa, että liike ei nytkeään ole siinä kunnossa, kuin puolueen ensimmäisen liikkeen tulisi olla. Meillä on m. m. työhuoneissa puutteellisuuksia. Pitäisi saada vuosittain melkoisia summia, jos mieli saada kaikki hyvään kuntoon. Lisäksi on postitusosastokin niin vanhanaikainen, että ^{Kansan} ~~Lehti~~kin on jo edellä. Tällaisia uudistuksia ei voi kuitenkaan ajatellakaan toteutettavaksi niin kauan kuin liikkeestä otetaan liian paljon varoja käytettäväksi muihin tarkoituksiin. Helo viittasi siihen, että yhtiö kustantaa tappiota tuottavia lehtiä. On kuitenkin muistettava, että yhtiö ei kustanna niitä omasta aloitteestaan, vaan Puoluetoimikunnan määräyksestä. Suurimman tappion näistä tuottaa Arbetarbladet. Se on tähän mennessä tuottanut tappiota toista miljoonaa markkaa. Vuosittain se tuottaa tappiota noin 150,000 mk. Pari vuotta on kustannettu Uusmaan Työmiestä. Tällä lehdellä saattaa olla merkitystä, mutta sekin tuottaa tappiota. Lisäksi tuottaa tappiota Työläisnuorisio, jota myöskin Puoluetoimikunnan määräyksestä kustannetaan. Minun täytyy kuitenkin oikaista, että ne numerot, joita Huotari toi esiin, ovat hiukan liioiteltuja. Tedellinen tappio on ollut noin 300,000 mk. Lakkauttamalla näitä tappiota tuottavia yrityksiä, voidaan liikkeen vuosivoittoa kyllä lisätä ja siten Puoluetoimikunta voisi kyllä saada suuremman avustuksen, mutta tässäkin tapauksessa ei tulos tulisi näkymään kahden ensimmäisen vuoden kuluessa, sillä nämä lehdet tuottavat tältä vuodelta tappiota ja samoin ensi vuonna. Viime vuoden tilinpäätös alkaa olla jo valmis ja se tulee olemaan huonompi kuin edellisinä vuosina. Sen lisäksi alkoi vuoden lopussa tuntua selviä pulakauden merkkejä. Mistään liikkeen eteenpäin menosta ei siis voi olla pu-

nettakaan. Helsingissä on Sosialidemokraatin painosmäärä laskenut työttömyyden takia. Samaan aikaan on ilmoitusmäärä viime vuoteen verraten pienentynyt.

S v e n t o r z e t s k i: Minusta Heinosen lausunto on ollut hyvin sopivana käytännöllisenä esimerkkinä sen keskustelun yhteydessä, jota täällä on suoritettu. Toveri Heinonen puhui vain Kansanvallasta, mutta kun Kansanvalta on osa puolueen koneistoa, niin hän esitti yleispiirtein kuvan koko puolueen koneistosta. Hän esitti, että Kansanvallalla on uusien koneiden ostoja y. m. Tahtoisin kysyä, eikö puolueen koneisto, jonka uudistamista ja parempaa toimintaa viime vuosina on vaadittu, vaadi myöskin uusia osia, uutta voidetta, uusia voimia, ja nämä uudistuksethan maksavat myöskin rahaa. Siten voitaisiin kyllä välttyä menojen kasvamisesta, jos palaisimme niihin ihmeellisiin alkuaikoihin, jolloin puolueen jäsenet olivat valmiit toimimaan puolueen hyväksi ilmaiseksi, mutta meidän materialistisena aikana on vaikea löytää punujia, toimittajia y. m., jotka tekisivät työtä ilman korvausta. Jos tältä kannalta arvostellaan puolueen menoja, niin ei voida niitä vastaan sanoa mitään niin kauan kuin toiminta hyväksytään. Siis ei ole muuta mahdollisuutta kuin kieltää Puoluetoimikunnalta sen toiminta järjestötoiminnan elvyttämiseksi tai hyväksyä Puoluetoimikunnan toiminta, mutta silloin on myöskin ymmärrettävä, että ylimääräiset toimenpiteet vaativat ylimääräisiä uhrauksia. Tilintarkastajat katselevat vain numeroita ja heidän velvollisuutensa on huomauttaa uusista numeroista puolueen budjetissa, mutta neuvoston jäsenten on kiinnitettävä huomiota myöskin siihen, onko puoluetointa ollut senmukaista, kuin puoluekokouksen ja Puolue-neuvoston päätökset edellyttävät. Jos siinä suhteessa ei ole ristiriitaa, niin kaikki muut kysymykset muodostuvat sellaisiksi, joilla ei ole merkitystä.

H e l o: En ole tahtonut tuudittaa Puolue-neuvoston jäseniä huolettomuuteen raha-asioista. Päinvastoin olen

Puoluetoimikunnassa painostanut sitä, että on koetettava tulla toimeen vähällä. Siinä suhteessa minulla ei ole muuta kuin hyvää sanottavana tilintarkastajain lausunnosta. Kyllä tiedän, että Kansanvallalla on erinäisiä menoja, mutta ne menothan kohonavat pääoman arvoa. Mutta toinen asia on se, johon myöskin kiinnitin huomiota, nim. että kannattamattomiin lentii käytetään 400,000 mk. Näillä varoillahan voitaisiin avustaa jo useita piir^ä. Kun esim. Uusmaan Työmiehen käytetään 100,000 mk., niin panee ajattelemaan, onko tämä tosiaankin sellainen unraus, joka kannattaa tehdä. Myöskin Puoluetoimikunta käsitellessään viimekerralla tätä asiaa tuli siihen käsitykseen, että leikkaus on tehtävä tässä suhteessa.

Puhevuorot rajoitettiin.

N o r d l u n d: Minusta tilintarkastajat ovat tehneet velvollisuutensa, kun ovat kiinnittäneet Puoluepuoleiston jäsenten huomiota siihen, että tilinpäätös osoittaa tappiota ja että puolueen pääoma osoittaa vähennystä, ja tahtoneet asettaa neuvoston harkittavaksi, onko syytä jatkaa tähän suuntaan. Tilintarkastajat ovat siis tehneet aivan kuin tuleeekin tehdä. Toinen asia on, mille kannalle neuvosto ja Puoluetoimikunta asettuu toimintaa suunniteltaessa. Jos me vertaamme viime vuodelle asetettua tulo- ja menoarviota tilinpäätökseen, niin mikäli olen huomannut, tilintarkastajain lausunnosta, niin Puoluetoimikunta on poikennut menoarviosta ainoastaan tietotoimistoon näiden. Lausunnossa sanotaan, että menot ovat olleet 86,000 mk. suuremmat. Muissa kohdissa Puoluetoimikunta ei siis ole käyttänyt varoja niinkään paljon, kuin neuvosto olisi sallinut. Arvostelu pitäisi siis oikeastaan kohdistaa ainoastaan tietotoimiston menoihin, koska siinä kohden on ylitetty menoarviota, mutta tämä kontahan tulee erikseen käsiteltäväksi. En kylläkään tunne sen toimintaa, mutta tilintarkastajat lausunnossaan sanovat, että "nämä uudistukset, joiden tarpeellisuutta ei meillä ole ainetta epäillä, olisi kuitenkin, katsoen asiaa puolueen talouden kannalta, olleet

edullisempaa ^{suorittaa} vasta sitten, kun sanomalehtien kanssa olisi aikaansaatu sopimus tietotoimistolle suoritettavien maksujen vastaavasta korottamisesta." Tämä osoittaa, että Puoluetoimikunta on ryhtynyt uudistuksiin rasittamatta lentä vastavasti. Mielestäni tilintarkastajat ovat tässä epäilemättä oikeassa, mutta kun tilintarkastajatkin sanovat, ettei heillä ole ainetta epäillä näiden uudistusten tarpeellisuutta, niin en laulisi, että neuvostolla olisi erikoista syytä tätä asiaa tältäköön kohdalta ottaa raskaalta kannalta. Kun tietotoimiston menoarvio vuodeksi 1929 tulee käsiteltäväksi, niin silloin on neuvoston jäsenillä tilaisuus katsoa, voidaanko supistaa menopuolta. Minä, joka Puoluepuoleiston jäsenenä olen ollut hyväksymässä talousarviota ja päättämässä m. m. Raivaajalle myönnetystä avustuksesta, katson ottaneeni riskin siitä, että talousarviota ylitetään ja että se tuottaa tappiota ja kun katselen seuraavan vuoden menoarviota, niin huomaa, että on hyvin vaikea supistaa näitä menoja. Toiselta puolelta saattaisivat tulokset puoluetoiminnassa olla verrattain heikkoja. Tämantapaississa laitoksissa ei voi aina noudattaa terveitä liikeperiaatteita. Agitatio ei kannata sellaisenaan. Kun on puhuttu Kansanvallan asioista, niin tahtoisin kiinnittää huomiota siihen, että sen lisäksi, mitä tämä tilinpäätös osoittaa, kustantaa Kansanvalta asiallisesti puolueen valistustyötä noin 300,000 mk:n edestä. Kysymys on siitä, mikä valistustyö on sellaista, jota kannattaa jatkaa. On sama, meneekö se Kansanvallan tai puolueen tilien kautta. Minun mielestäni olisi Puoluetoimikunnan syytä harkita, onko syytä niin suuressa määrässä jatkaa tappiota tuottavien lentien kustantamista. Ollisin kyllä sitä mieltä, että Työläisnuorisoa meidän täytyy kustantaa tappiollakin, samoin Arbetarbladetia, mutta onkonan viisasta Uusmaan Työmiehelle unrata niin suuria varoja. Sen tahtoisin asettaa harkittavaksi. Nehen ovat kysymyksiä, joiden taloudellinen kantavaisuus on varsin

merkityksellinen. Oikeastaan olisi syytä, että myöskin Kansanvallan tilien kautta menevät erät esiintyisivät yleisessä puolueen budjetissa, jotta neuvostolla olisi tilaisuus nähdä, mitkä menoerät menevät suoraan ja mitkä Kansanvallan tilien kautta.

L e h i k o i n e n: Pyysin puheenvuoron kannattamattomien julkaisujen edelleen jatkamisen johdosta, koska puolueella on osake-enemmistö Kansanvallassa, niin oli erittäin mielenkiintoista kuulla toveri Heinosen esitys asiasta. Ei ainakaan minulla ole ollut tietoa siitä, että Uusmaan Työmies näin tappiollisesti toimii. Olisi asetettava kyseenalaiseksi, onko näitä edelleen jatkettava. Työläisnuorison ja Arbetarbladetin tappio on pieni Uusmaan Työmiehen tappioon verraten.

Keskustelun päätyttyä tähän todettiin, että Puolue neuvostolla puolestaan ei ollut mitään muistuttamista tilikertomuksen johdosta. Kysymys tilivapauden myöntämisestä siirtyi puolueen sääntöjen mukaisesti puoluekokouksen ratkaistavaksi.

8 §.

Esiteltiin Puolue toimikunnan laatima tulo- ja menoarvioehdotus vuodeksi 1929 (Liite No 6), joka oli monistettuna lähetetty Puolue neuvoston jäsenille.

Järjestösihteeri **S a l l i l a n** selostettua asiaa suullisesti, lausui

L e h i k o i n e n: Tulojen ja menojen erotus on minusta kovin ikävä puoli. Sain kuitenkin tietää, että Kansanvallan voittovarot puuttuvat arviosta, joten voi olla, ettei pääomassäästöä tarvitse käyttää. Endotan siis, että neuvosto hyväksyi tämän ehdotuksen.

M a n n e r: Lisään tähän ehdotukseen, että sikäläisin arvio koskee tietotoimistoa, niin se olisi päätettävä erikseen.

V a l t a, K.: Täytyy laulaa se vanha, ikävä laulu, että 6,000 mk:n avustus Kuopion läntisessä piirissä ei riitä. Meidän piirissämme on huomattava määrä työväenyhdistyksiä, jotka ovat joutuneet kommunistien käsiin. Siellä on suuri muutosaika tässä kondan. Kun otetaan huomioon, että viimevuotinen

avustus, 10,000 mk. on tullut käytetyksi tämän järjestötoiminnan elvyttämiseksi, niin suosittelem, että otettaisiin tämä näkökohta huomioon. Alleviivaan, että Kuopion piiri on siinä ajanjaksossa, että se kaikkein parhaiten tarvitsisi avustusta enemmän, ja esitän, että avustus edellä esitetyn perustelun nojalla ylennettäisiin 10,000 mk:aan.

Puhevuorot rajoitettiin.

S v e n t o r z e t s k i: Kun talous- ja muissakin asioissa hyvin perentynyt neuvoston jäsen Nordlund on huomauttanut, että neuvoston jäsenillä on juuri tässä yhteydessä todellinen tilaisuus arvostella puolueen finanssi-politiikkaa ja antaa Puolue toimikunnalle asiallisia evästyksiä, niin olen odottanut Puolue toimikunnan jäsenenä, että neuvoston jäsenet siinä suhteessa käyttäisivät tätä tilaisuutta ja antaisivat uusia suuntaviivoja, mutta seurauksena tästä - niin hyvältä näkökondalta kuin olisi voitu-kin lähteä evästyksiä antamaan - onkin ollut, että on esitetty vain talousarvion hyväksymistä. Olen hyvin tyytyväinen tämän esityksen johdosta. Tahdoin vain pöytäkirjaan merkittäväksi, että nyt Puolue neuvoston jäsenet tällä hyväksymisellään ovat hyväksyneet Puolue toimikunnan finanssi-politiikan ja antaneet yksimielisen siunauksensa saman politiikan jatkamiseen.

S a l l i l a: Olen samaa mieltä kuin Valta siitä, että Kuopion läntisessä piirissä on syytä toimia entistä voimakkaammin, mutta tahdon huomauttaa samalla, että Puolue toimikunta on puolueen yleisistä agitatiovaroista päättänyt myöntää tälle piirille 2,000 mk:n lisäavustuksen, joka ei sisällyt tähän 6,000 mk:aan. Tämä summa on myönnetty siitä syystä, että siellä on järjestetty henkilö, joka perii lakkautuneiden yhdistysten omaisuuksia ja tekee samalla agitatiota.

J u l k u n e n: Uskon, että tuskin mikään piiri on

panemmin kommunistinen kuin meidän piirimme, joten sekin on otettava huomioon, jos muille korotetaan.

Puolueuuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä tulo- ja menoarvioendotuksen.

9 §.

Järjestösihteeri S a l l i l a selosti Työväen Sanomalehtien tietotoimiston kuluksi vuodeksi suunniteltua tulo- ja menoarviota sekä toimiston työn vastaista järjestelyä lausuen pääasiassa seuraavaa:

Puoluetoimikunta on harkinnut toimenpiteitä toimiston tuottaman tappion supistamiseksi ja tullut siihen tulokseen, että lentien maksuosuuksia olisi korotettava. Asiasta on käyty neuvotteluja Työväen Kustannusliikkeiden Liiton kanssa ja liiton taholta on ilmoitettu, että menoja olisi pyrittävä supistamaan supistamalla toimistosta lähetettävää aineistoa. Samassa yhteydessä on harkittu myöskin toimiston työn vastaista järjestelyä siten, että asetettaisiin 5-henkinen toimiston valvontakunta, jonka tehtävänä olisi erinäisten taloudellisten ja teknillisten asiain käsittely ja hoitaminen, toimiston työn ylimmän valvonnan kuitenkin jäädessä edelleenkin Puolueuuvostolle ja Puoluetoimikunnalle. Puoluetoimikunnan puolesta onkin asian järjestämisestä jo laadittu endotusluonnos, joka on jaettu neuvoston jäsenille ja jonka pohjalta neuvotteluja olisi edelleen jatkettava. Suunniteltuun valvontakuntaan tulisivat Puoluetoimikunta ja Työväen Kustannusliikkeiden Liitto kumpikin valitsemaan kaksi edustajaa ja Sos.-dem. Sanomalentimiesliitto yhden edustajan.

Kun Puoluetoimikunnan ja Työväen Kustannusliikkeiden yhteisesti asettama komitea ei ole vielä ehtinyt laatia endotusta toimiston tulo- ja menoarvoksi, ehdottaa Puoluetoimikunta, että Puolueuuvosto valtuuttaisi Puoluetoimikunnan vahvistamaan toimiston tulo- ja menoarvion kuluksi vuodeksi sen endotuksen pohjalta, minkä komitea tulee laatimaan, ja että toimiston töiden vastaisessa järjestelyssä neuvottelujen pohjaksi otettaisiin Puoluetoimikunnan laatima endotusluonnos. Jos komitea ei pääse

asiassa yksimieliseen tulokseen, on se esitettävä Puolueuuvoston ratkaistavaksi.

Asiasta keskusteltaessa lausui

H e i n o n e n: Olen Työväen Kustannusliikkeiden Liiton puolesta valittu jäseneksi siihen komiteaan, jonka pitäisi neuvotella Puoluetoimikunnan kanssa tietotoimiston hoidosta ja vastaisesta järjestelystä. Puoluetoimikunnan taholta tenty endotus käy yhteen minun mielipiteeni kanssa siinä, että koska asia ei ole vielä valmis, olisi Puoluetoimikunnalle annettava valtuudet päättää asiasta Kustannusliiton kanssa. Jos tämä endotus, joka on jaettu, otetaan keskustelun pohjaksi, niin minun täytyy ilmoittaa, ettei se tyydytä Työväen Kustannusliikkeiden Liittoa. Liiton taholta katsotaan, että tietotoimisto on maassa olevien sos.-dem. lentien yhteinen yritys, koska sitä pidetään yllä sanomalehtien tarpeita silmälläpitäen ja tariffit on määrätty sellaisiksi, että ne peittävät toimiston kustannukset. Se seikka, että viime vuonna Puoluetoimikunta on saanut ottaa kantaakseen osan kustannuksista, johtuu siitä, että Puoluetoimikunta itse laajensi toimistoa. Tästä asiaintilasta on kuitenkin päästävä. On saatava toimisto kannattamaan itsensä ja toimimaan siinä laajuudessa, kuin lentien tarpeet vaativat. Mutta silloin on luonnollista, että kun ne toimiston kustantavat, niin saavat päättää myöskin toimiston asioista. Endotuksessa kuitenkin sanotaan, että tämä oikeus jäisi Puoluetoimikunnalle. Sellainenhan asiaintila nyt onkin ja se aiheuttaa riitoja. Olisi lähdettävä siitä pohjalta, että se johtokunta, joka pannaan kokoon Työväen Kustantajain Liiton, Sos.-dem. Sanomalentimiesliiton ja Puoluetoimikunnan valitsemista edustajista, saisi määräysvallan. Poliittinen puolue saisi kylläkin jäädä Puoluetoimikunnan määrättäväksi. Voidaan tietysti väittää, että puoluetoimistolla täytyisi tällaisiin yhteisiin yrityksiin nauttia olla määräysvalta, mutta eihän sillä ole määräysvaltaa ^{my}kuininkaan puoluelenttiin, paitsi Kansanvaltaan.

Tämä toimisto on siis vain osa maiden lentien toimintaa. Sen vuoksi eivät lentien johtokunnat voi suostua siihen, että määräysvalta olisi Puoluetoimikunnalla. Tämä on se kanta, jolle Työväen Kustannusliikkeiden Liiton toimikunta on asettunut ja se toivoo, että asia johtaisi tämänsuuntaiseen sopimukseen.

M a n n e r: Yhdyn pääasiassa Heinosen mielipiteeseen. Kansan Työn johtokunta käsittelee myöskin kysymystä ja tuli samalle kannalle. Endotan, että heitetään kokonaan tämä kysymys kiinnilyömättä valittavan komitean valmisteltavaksi seuraavalle kokoukselle. Edustamani lehden hallinto oli sitä mieltä, että etenkin pitkiä artikkeleita ei ole niin paljon julkaistava.

K a n e r v a: Tietotoimiston toiminnassa olisi pitänyt kysyä myöskin mielipiteitä kirjoitustarpeesta. Luulisinpa, ettei mikään lehti ole julkaissut kaikkea materiaalia. Artikkeleita varsinkin on tullut tavattoman paljon. Eräälläkin viikolla lähetettiin niitä 3-päiväisillekin lehdille 5 kappaletta. Haastatteluja on myöskin ollut liian paljon. Nyt on näntävästi kyllä tässä suhteessa lähdetty uusille laduille, koska viimeisillä viikoilla ei ole tullut artikkeleita kuin yksi viikossa.

L a a k s o: Tietotoimiston kehittämiseen näiden olen sitä mieltä, ettei pitäisi enää pyrkiä lisäämään tietotoimiston lähettämää aineistoa, vaan päinvastoin pyrittävä supistamaan ensinnäkin senvuoksi, että menojen lisäys tulee liian raskaaksi pienille lehdille ja tappiota aiheuttanut laajennus ei ole lentien sisällyksenkään kannalta ollut tarpeenmukainen. Tulee paljon tavaraa, jota lentien tila ei/salli käyttää. Näinollen olen sitä mieltä, että olisi pyrittävä supistamaan menoarviota siihen määrään, mikä se oli pari vuotta takaperin.

A a l t o n e n: Mitä tietotoimistoon tulee, niin on todettava, että sen toiminta on ollut aikaisempaan verraten paljon parempaa senvuoksi, kun materiaalia on tullut enemmän kuin mitä 6-päiväisetkään lehdet ovat voineet käyttää. Tässä yhteydessä ei tietysti ole tarpeen ryhtyä tietotoimiston toimintaa enemmän arvostelemaan. On päätettävä lähemmin taloudellisista perusteista. Kuitenkin haluaisin huomauttaa, että tietotoimiston toiminta

rajoittuu minusta liian suppeaan alaan. Se käsittelee liian paljon samoja kysymyksiä. Esim. haastatteluja on aina samoilta aloilta, vieläpä samoilta henkilöiltäkin. Esim. voi mainita, että kun valtiovarainvaliokunnalta hankitaan tietoja, niin säännöllisesti aina haastatellaan Paasosta, mutta ei valiokunnan toisia jäseniä. En sano, että se olisi yksistään tietotoimiston vika, sillä on paljon henkilöitä, jotka mielellään haastatteluttavat itseään. Tietotoimiston toimintaan suurin piirtein katsoen voitaneen kuitenkin olla tyytyväisiä, ja siitä, että se toimii niin suuressa laajuudessa, johtuu myöskin, että menot myöskin lisääntyvät. Puoluetoimikunnan endotus, joka on ollut käsiteltävänä kaikkien lentiyhtiöitten johtokunnissa ja Kustantajain Liiton yhtiökokouksessa, ei kai ole tyydyttänyt minkään lentiyhtiön johtokuntaa, vaan jokainen on katsonut, että menot nousevat liian nopeassa tahdissa. Me toimittajathan emme luonnollisesti kiinnitä taloudellisiin kysymyksiin niin paljon huomiota kuin lentiyhtiöitten johtokunnat. Mutta sellaisissa kytuvissa lehdissä, jota minäkin edustan, missä täytyy aina laskea, minin markat uhrataan, täytyy toimittajienkin kiinnittää tähän puoleen huomiota. Jos tietotoimiston menot konoavat niin paljon kuin on endotettu, merkitsee se sitä, että emme saa käyttää paikalliseen uutishankintaan varoja niin paljon, kuin olisi välttämätöntä. Tämä seikka pakottaa harkitsemaan, mistä konden olisi menoja supistettava. Minusta tuntuu, ettei tätä asiaa tarvitsisi vielä tässä kokouksessa lyödä kiinni, vaan voitaisiin Heinosen esitys hyväksyä.

S a l l i l a: Asian selitykseksi Kanervan ja Laakson puheenvuorojen johdosta mainitsen, että ne eivät näntävästi ole ottaneet osaa sanomalentimiesten kokouksiin. Niissä on tietotoimiston toimintaa perinperin perinperin käsitelty, ja niiden kokouksien asntamien ohjeiden mukaan on tietotoimistoa pyritty kehittämään. Sen lisäksi on toimituksille lähetetty asiasta kyselyjä, joten toimittajat,

Jos kutkaan, ovat olleet yhteistoiminnassa puolueen kanssa tässä asiassa. 3-päiväisten lentien tanolta on täällä esitetty, että materiaalia tulee niin paljon, että täytyy panna paperikoriin. Eihän niiltä oteta hintaakaan siitä materiaalista, jonka panevat paperikoriin, ei niillä siis ole oikeutakaan julkaista kaikkea aineistoa. Näinollen 3-päiväisille lehdille on jäänyt tilaisuus valita paras aineisto. Mitä tulee asian periaatteellisen puolen ratkaisuun, niin en uskaltaisi suositella hyväksyttäväksi Heinosen ajatusta, sillä kyllä tietotoimiston toiminnan kehittäminen on siksi arka ja herkkä kysymys puolueessamme. Kyllä Puoluepuolestolla pitäisi olla ylin ratkaisuvalta tässä asiassa. En missään tapauksessa myöskään vastusta sitä, että asia jätetään lopullisesti päätettäväksi. Se on ehkä kaikkein viisainta, koska yhteistä neuvottelua ei ole vielä saatu pidetyksi. Mainitsen vielä, että se huomautus, että pienempien lentien tanolta ei olisi voitu aineistoa käyttää, ei pidä paikkaansa. On laskettu viikon aikana, kuinka suuren osan lehdien koko tekstistä on muodostanut tietotoimiston lähettämä aineisto, ja huomattu, että huippusaavutus tässä on ollut 55,2 % ja että pienin tekstimäärä on ollut 17,8 %. Jos lasketaan hinta, niin kaikkein kallein sentti tuli maksamaan 36 penniä ja halvin teksti 11 penniä. Yleensä vaihtelevat hinnat 20 - 30 pennin vaiheilla. Minusta siis olisi asia jätettävä lopullisesti vastaisen kokouksen päätettäväksi, mutta annettava Puoluetoimikunnalle oikeus vahvistaa kuluvan vuoden menoarvio.

Puheoikeus myönnettiin pyynnöstä K. Hautamäelle.

H a u t a m ä k i: Pyysin puheenvuoron huomauttaakseni siitä, kun täällä on sanottu, ettei tietotoimisto olisi ollut yhteydessä puoluelentien kanssa kysymyksessä, joka koskee tietotoimiston aineiston laatua y. m. Viimeisessä Puoluepuolestokokouksessa annettiin yhteenveto saapuneista vastauksista, mitä tietotoimiston on lähetettävä ja minkä verran. Nämä vastaukset olivat hyvin erilaatuisia. Nämä erimielisyydet ilmenevät täälläkin. Mitä tulee artikkeleihin, niin on niitä viimeaikoi-

na lähetetty keskimäärin yksi artikkeli viikossa. Nämä artikkelit eivät suinkaan ole hyödyttäviä, mutta ottaen kustantajain käsityksen huomioon olemme pyrkineet siihen, että artikkeleita on vähennetty. Jos hyväksyttäisiin se ehdotus, että tietotoimiston menot täytyisi supistaa suunnilleen entiselleen, niin merkitsisi se, että toimintaa täytyisi supistaa 40,000 mk:n arvosta vuotta kohden. Tietotoimistoa ei suinkaan ole viime vuoden kuluessa laajennettu. Menot ovat vain johtuneet siitä, ettei edeltäpäin osattu arvioida, kuinka kalliiksi uudestijärjestely tulee. Tehtiin väärä laskelma, ja siitä tappio aiheutuu. Jos menoja täytyisi supistaa 40,000 mk:lla, niin merkitsisi se sitä, että päivittäiset käyttövarat alenisivat tähänastisesta 300 mk:sta 150 mk:aan. Aamulla annetut uutiset tulevat jo maksamaan keskimäärin 50 mk. Jaisi siis ainoastaan 100 mk. päivittäiseen avustukseen, mutta sillä ei saa mitään. Silloin ei myöskään jäisi mitään määrärahaa tilapäisiä edustajakokouksia varten maaseudulla y. m. Jos tästä asiasta päätös tehdään, niin kuka voi vastata siitä, että toimisto voi toimia ollenkaan. Sallila viittasi tilastoon, joka on laadittu. Hän jätti huomauttamatta, että toimiston aineisto keskimäärin maksaa 25 penniä sentiltä ja tämä ei ole kallista aineistoa lehdille. Tämä hinta on laskettu sen mukaan, mitä aineistoa on käytetty. Yleensä pienten lentien maksama hinta on pienempi kuin suurten lentien.

Puhevuorot rajoitettiin.

P a a v i l i n e n: Jos toimittajat saisivat asiasta määrätä, eivät he tinkisi kustannuksista. Pitäisi päästä siihen, että ne lehdet, jotka toimistosta nauttivat suhteellisesti suurimman hyödyn, myöskin samassa suhteessa ottaisivat osaa kustannuksiin.

W i i k: Kun lehdet saavat täältä yleisaineiston, voivat toimittajat käyttää enemmän aikaansa paikallisiin asioihin. Puolueen jondolla ei ole oikeutta luovuttaa pois määräämisvaltaansa toimistoon nähden, mutta yhteisymmärrykseen

asian järjestämisessä on pyrittävä. Puhuja ehdotti asian järjestämistapaan näiden nimenomaan päätettäväksi, että T.S.T:n menoja on pyrittävä supistamaan ja toimiston asiain järjestelyssä on pyrittävä yhteisymmärrykseen Työväen Kustannusliikkeiden Liiton ja Puoluetoimikunnan välillä.

K a n e r v a: T.S.T:n aineistoa ei ole saatu sellaiseksi, kuin olisi pitänyt. Aineistoa ei pitäisi lähettää mandollisimmaan paljon, vaan mandollisimman käytännöllistä, sillä kaikenlaisia haastatteluja ei voida julkaista.

Puoluenuvosto päätti yksimielisesti valtuuttaa Puoluetoimikunnan vahvistamaan T.S.T:n tulo- ja menoarvion vuodeksi 1929 Puoluetoimikunnan ja Työväen Kustannusliikkeiden Liiton yhteisesti asettaman komitean puolesta laadittavan endotuksen pohjalla. Toimiston työn vastaisesta järjestelystä laadittava suunnitelma on esitettävä Puolueneuvoston hyväksyttäväksi. Samalla päätti Puolueneuvosto käsityksensä lausua, että T.S.T:n menoja on pyrittävä supistamaan ja että toimiston asiain järjestelyssä on pyrittävä yhteisymmärrykseen Puoluetoimikunnan ja Työväen Kustannusliikkeiden Liiton välillä.

Kokous keskeytettiin klo 15,50.

Välillä kävivät kokouksen osanottajat tutustumassa Työväen Arkistoon arkiston hoitajan, K. H. Wilkin opastuksella.

Kokousta jatkettiin klo 17,30.

10 §.

Toveri E. J o k i n e n esitti kirjallisen selostuksen Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toiminnasta (Liite No 7).

Asiasta keskusteltaessa lausui

H e l o: Kuten Jokinen mainitsi, on virkamiesten palkkaus kysymys tällä hetkellä etualalla siinä määrin, että Puoluetoimikunta on katsonut suotavaksi, että neuvoston jäsenille annetaan selostus asiasta ja että mandollisesti saadaan tietää, mille kannalle neuvoston jäsenet tässä asiassa asettuvat. Virkamiesten palkkauskysymys ei ole mikään pieni kysymys. Sehän on tullut esille jatkuvasti, jos ei missään muussa yhteydessä, niin ainakin tulo- ja menoarvion yhteydessä. Tällä kysymyksellä on

kuitenkin tavallista suurempi merkitys senvuoksi, että siihen kytkeytyy myöskin poliittisia kysymyksiä, jopa siinä määrin, että kysymys onkin enemmän poliittinen kuin asiallinen kysymys. Tämän kysymyksen vaiheet tulivat esille viime budjetin yhteydessä, jolloin maalaisliittolainen hallitus oli esittänyt palkankorotuksia. Ne olivat säännöllisesti suuripalkkaisille, kuten maanviljelyksinsinööreille y. m. Korotukset olivat myöskin aika ronkeita. Virkamiehet eivät olleet kuitenkaan tyytyväisiä näihin korotuksiin. Jo silloin alkoi virkamiesten keskuudessa käydä liike yleisen palkankorotuksen hyväksi. Tässä kohdin oli maalaisliittolaisen hallituksen asema omituinen. Kun virkamiehet kävivät ahdistamassa hallitusta, niin hallituksen puolesta ilmoitettiin, että hallitus ei kannata asiaa, mutta samaan aikaan kuitenkin hallituksen puolesta ryhdyttiin kosketuksiin eduskuntaryhmien kanssa ja annettiin tietää, että hallituksella ei ole mitään sitä vastaan, että virkamiesten palkankorotukset järjestetään, mutta että ryhmien pitäisi tämä asia järjestää. Se aikaansai sellaisen käsityksen, että hallitus ei tando itse ryhtyä tätä asiaa järjestämään, vaan tahtoo, että eduskuntaryhmät järjestäisivät tämän asian. Oli selvää, etteivät eduskuntaryhmät voi ryhtyä järjestämään sitä, vaan täytyy olla hallituksen aloite asiasta. Maalaisliittolainen hallitus kuitenkin kaatui, mutta virkamiesten palkankorotuskysymys ei kaatunut, vaan päinvastoin tuli uuden hallituksen tärkeimmäksi asiaksi. Uusi hallitus alkoi hikoilla tässä kysymyksessä ja saikin esityksen valmiiksi.

Kun tästä kysymyksestä on olemassa erilaisia tietoja, on syytä lyhyesti mainita, mitä se sisältää. Kuten tiedetään, on virkamiesten palkkaustasia järjestetty siten, että on olemassa 30 palkkaluokkaa vuodessa. Alin palkkausluokka on 10,000 mk. ja korkein 100,000 mk. vuodessa. Ja virkamiehet ovat sijoitetut näihin luokkiin. Sen lisäksi tulee myöskin erinäisiä lisäpalkkioita, kuten perhe-

lisät ja ikälisät. Nyt ehdottaa hallitus, että muutettaisiin näitä palkkausluokkia siten, että jokaista palkkausluokkaa hiukan nostetaan. Siten 10,000 ja 10,800 mk:n palkkausluokat korotettaisiin 12,000 mk:aan j. n. e. Jokainen palkkausluokka korotetaan korkeampaan, mutta korotukset tulevat suuremmiksi korkeampipalkkaisilla, niin että se, jolla on ollut esim. 87,000 mk., tulee saamaan 100,000 mk. ja jolla on ollut 100,000 mk., tulisi saamaan 120,000 mk. Nämä olisivat varsinaiset korotukset, jotka koskisivat kaikkia virkamiehiä. Sen lisäksi tulisi tasoituksia. Ne virkamiehet, joiden katsotaan olleen liian alhaisella palkalla, nostetaan korkeampaan palkkaluokkaan. Yhteensä aiheuttaisivat nämä menot 86,000 mk:n lisäyksen. Sen lisäksi on myöskin korotettu ikälisiä. Ikälisiä annetaan pienipalkkaisille 4 kertaa ja suuripalkkaisille 3 kertaa. Nämä ikälisät ovat ainoastaan 4 %. Hallitus ehdotti korotettavaksi ne 5 %:iin. Nämä taas tulisivat aiheuttamaan lisää 21 milj. mk. nykyisiin menoihin. Lisäksi esitetään, että perhelisät myöskin korotetaan. Se on nykyään 1,200 mk. Hallitus ehdottaa 2,100 mk. ja vielä lisäksi, että niitä annettaisiin kaikille. Tähänasti on ollut käytännössä n. s. Vesterisen viiva, että perhelisiä on annettu vain määrättyyn palkkausluokkaan asti. Tämä viiva olisi siis myöskin nävitettävä. Tämän kautta tulisi palkkoja lisättäväksi 18 milj. mk. Yhteensä tekisivät nämä korotukset siis 125 milj. mk. Tämän lisäksi tulisi koulujen opettajille ja ylimääräiselle henkilökunnalle 10 milj., joten kaiken kaikkiaan korotukset tekisivät 135 milj. mk. Tämän vuoden jälkimmäisellä puoliskolla suoritettaisiin ikä- ja perhelisät sekä puolet peruspalkkojen korotuksesta. V:n 1931 alusta onjelma kokonaisuudessaan astuisi voimaan. Tämä tarvittava summa 135 milj. mk. jakautuisi tasan eri vuosille. Tänä vuonna tulisi 45 milj. mk:n lisäys, samoin ensi vuonna. Kun tällä tavoin jaetaan tämä korotus useammille vuosille, tahdotaan se saada paremmin sulatetuksi. Mitä nämä korotukset asiallisesti merkitsevät, huomaa, kun vertaa niitä nykyisiin palkkoihin. Peruspalkkoihin menee nykyään 772 milj.

mk. Niihin tulisi 86 milj. mk:n lisäys, siis yli 12 %. Ikälisät ovat nyt 50 milj. mk. ja niihin tulisi 18 milj. mk:n lisäys, siis 36 %. Perhelisät nousisivat samalla määrällä, kuin ovat nykyään, siis 100 %:lla. Kaiken kaikkiaan korotukset tekisivät 15,7 %.

Tämän asian käsittelyssä on otettava huomioon alussa mainitut kaksi eri puolta, nim. poliittinen ja asiallinen puoli. Mitä tulee asialliseen puoleen, että olisiko syytä palkkoja korottaa, niin siinä on olemassa puolueen keskuudessa erimielisyyttä. On osoitettu, että on ollut epätasaisuutta valtion virkamiesten ja muiden toimihenkilöiden kesken. On osoitettu, että kunnallisissa, osuustoiminnallisissa, vieläpä puolueenkin toimissa oleville maksetaan huomattavasti enemmän kuin valtion virassa. Mutta toinen asia on, on se tapa, jolla hallitus esittää nämä korotukset myönnettäviksi, oikea, ja siihen näiden on olemassa suurta tyytymättömyyttä. Joka tapauksessa on se sellainen kysymys, että asiallisestikin siihen näiden on olemassa erimielisyyttä. Myönnetään tavallaan, että palkat olisivat korotettamisen tarpeessa, mutta tapa, millä hallitus asian esittää, ei ole oikea. Ryhmämme puheenjohtaja kutsuttiin pääministerin puheille ja pääministeri ilmoitti tässä tilaisuudessa, että kysymys erinäisissä tapauksissa joutuu sille asteelle, että siitä on seurauksena joko hallituksen ero tai eduskunnan hajoitus. Tämä ilmoitus on nähtävästi johtunut ennen kaikkea siitä, että tilanne on ollut niin epävarma ja eduskunnan suurilla ryhmillä ei ole ollut syytä kiirehtiä tämän kysymyksen ratkaisua. Eduskunnan ulkopuolella on sellainen käsitys, kuin tahdottaisiin jarruttaa tämän kysymyksen käsittelyä. Tämän johdosta nähtävästi pääministeri kutsui ryhmän puheenjohtajan puheilleen ja ilmoitti, että hallitus vaatii, että kysymys ratkaistaan jo tänä keväänä. Tietysti samanlaisia mahdollisuuksia on myöskin siinä tapauksessa, että palkkauskysymys ratkaistaan, mutta toisella tavalla, kuin hallitus on esittänyt. Siitä

ei ole ilmoitettu suoranaisesti hallituksen kantaa, mutta luultavasti riippuu asian ratkaisu siitä, missä määrin hallitus tulee katsomaan, että joku toinen ratkaisu sen mielestä tyydyttää virkamiesten vaatimuksia. Kun tämä kysymys on ollut ryhmässä esillä, niin se on osoittautunut senlaatuiseksi, että ryhmän on ollut vaikea siitä mitään lopullista päätöstä tehdä, ja yleensä tämä kysymys on sellainen, että ne ryhmät, jotka tämän kysymyksen ratkaisevat, nim. maalaisliitto ja sosialidemokraattinen ryhmä, haluaisivat lykätä tätä asiaa ja päästä sitä ratkaisemasta. Maalaisliiton taholta on suoraan ilmoitettukin se. Samalla maalaisliittolaiset kuitenkin koettavat saada selville, mikä on meidän ryhmämme kanta. Selvään on se, että yleinen mieliala maalaisliittolaisten keskuudessa on korostusta vastaan. Kun ryhmässä käsiteltiin tätä asiaa, ei tenty mitään kiinteää päätöstä. Ensimmäisessä kokouksessaan ryhmä vain yleisesti käsiteli kysymystä ja toisessa kokouksessa päätettiin, että valtiovarainvaliokunnassa olevien ryhmän jäsenten tulee toimia siten, etteivät sido ryhmän käsiä, jotta ryhmä voi myöhemmin päättää asiasta. Siis asia meni avoimena valtiovarainvaliokunnalle. Ryhmää ei voida syyttää siitä, jos valiokunnan sos.-dem. jäsenet tekevät siellä sellaisia päätöksiä, jotka eivät ole ryhmälle edullisia. Sentähden ei kysymys ole mennyt eteenpäin valiokunnassa. Ensimmäiseksi valiokunnassa esitettiin, että pidettäisiin yleiskeskustelu asian johdosta. Sitä ei kuitenkaan syntynyt. Porvarilliset puolueet, paitsi maalaisliitto, olivat korotuksen kannalla, mutta maalaisliitto ei ilmoittanut kantaansa, vaan odotti, että sosialidemokraatit olisivat ilmoittaneet ensin kantansa. Mitä taasen jaostoon tulee, niin siellä kysymys on alkuvalmistelujen alaisena. On pyydetty tietoja ja kun niitä on saatu, on odotettu taas uusia tietoja ja uusien asiantuntijain lausuntoja. Täten asia on seissyt paikallaan. Ryhmää valiokunnassa edustavat Harvala ja minä, ja meidän käsityksemme on, että olisi kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka suuret ovat elinkustannukset kullakin paikkakunnalla. Jos palkkaus järjestetään, pitää jossain muodossa

sa kiinnittää huomio siihen, kuinka kallis paikkakunta on kysymyksessä. Siten asia on järjestetty ulkomaillekin. Tämä on ainoastaan salainen käsityksemme. Me emme ole sitoneet itseämme siihen lainkaan, niin että asia on vielä auki. Sen enempää tässä asiassa ei ole tenty. Se näyttääkin kovasti hermostuttaneen porvareita. Uusi Suomi näkyy joka toleessa kirjoituksessaan selittävän, että palkkajaostoon on tullut asiantuntijoita, mutta mitään sen enempää ei ole tenty. Kysymys on sentähden vaikeasti ratkaistavissa, kun siihen liittyy näitä poliittisia kysymyksiä. Yksi mahdollisuus on, että ilman muuta hyökkäisimme hallituksen esityksen, mutta silloin siihen liittyy kysymys siitä, että uusi hallitus on muodostettava tai että on lähdettävä uusiin vaaleihin. Nämä ovat sellaisia yleisiä kysymyksiä, jotka tämän kysymyksen ratkaisussa on otettava huomioon. On ratkaistava, onko puolueelle edullista mennä vaaleihin, vai onko vältettävä niitä. Toistaiseksi siis kysymys on auki. Jaosto, valiokunta ja eduskuntaryhmä eivät ole selvillä siitä, mitä on tentävä. Voidaan ehkä kysyä, miksi asia tuodaan tällä esille. Juuri sentähden, kun se on poliittisesti niin tärkeä, että sen ratkaisu voi aiheuttaa hallituspuolan tai uudet vaalit. Sentähden on pidetty oikeana, että asia tuodaan neuvostoon ja puolueuuevoston jäsenille annetaan tilaisuus lausua mielipiteensä, miten kysymys olisi ratkaistava. On selvää, että tässä ei voida tehdä mitään päätöksiä, mutta siitä huolimatta olisi paikallaan ja asialle eduksi, että puolueuuevoston jäsenet evästyksinä tuovat mielipiteitään esille. Kysymys on auki, niin että se voidaan kehittää neuvoston jäsenten haluamaan suuntaan.

H a r v a l a: Minulla ei ole mitään lisättävänä siihen, mitä toveri Helo lausui virkamiesten palkkausasiasta, mutta kun ei ole tavallista, että hallitus kesken asian käsittelyä saattaa eduskuntaryhmän tietoon, että se kabinettikysymyksen unalla vaatii määrättyjä päätöksiä, niin olemme olleet toveri Helon kanssa yhtä mieltä siitä, että on sopimatonta

hallituksen taholta, että se on tällaista painostusta harjoittanut, ja senvuoksi oli luonnollista, että seikka myöskin saatettiin puoluepuoleiston tietoon. Mutta tämä toivomus on jätetty ainoastaan ryhmän tietoon saatettavaksi, joten lausun sanomalehtimiehille toivomuksen, ettei sitä vielä käsiteltäisi lehdissä.

P a a s o n e n: huomautti selostuksen jondosta, että ryhmä on asettunut vastustamaan sellaisten rahastojen, kuten esim. maatalousrahaston perustamista, joiden käyttämiseen nänden ei eduskunnalla ole määräämisvaltaa.

J u l k u n e n: Sain Helon lausunnosta sen käsityksen, että oikeastaan pitäisi meikäläisten maallikkojen selvittää diplomaattisesti hieno juonittelu. Paha on, jos menemme vaaleihin, ja paha on, jos pönkitämme tätä hallitusta. Toivoisin, että ryhmän jäsenet selostaisivat tätä asiaa lähemmin.

L e n t o n e n: Olen kuluva talven aikana useammassa erikunnissa keskustellut puolueovereiden kanssa tästä virkamiesten palkkauskysymyksestä ja olen pannut merkille, ettei mikään kysymys ole joukkojen keskuudessa ollut niin selvä kuin tämä kysymys ja mistään kysymyksestä ne eivät ole olleet niin yksimielisiä kuin tässä kysymyksessä. Joukot ovat sillä kannalla, että virkamiesten palkkojen korottamisessa on oltava hyvin pidättyväisiä, ei alempipalkkaisillekaan olisi lisättävä. Kun sitten lähemmin selittää niille alempipalkkaisten asemaa, niin hyväksyvät sentään niille myönnettäväksi jonkun verran korotusta. Olen saanut sen käsityksen, että jos ryhmämme asettuu tässä asiassa avokätiseksi, niin silloin meidän on verrattain vaikea vaaleista selviytyä. Olen sitä mieltä, että vaaleja ei ole syytä pelätä tämän kysymyksen takia, vaikkapa eduskunta hajoitettaisiinkin. Joutuisimme kuitenkin vaaleihin vajaan vuoden kuluttua. Eräs asia, joka maaseudulla on kiinnittänyt huomiota, on se, että toivottaisiin ryhmän esittävän nyt jo kantansa.

J o k i n e n: Paasosen puheenvuoron jondosta huomautan, että en pidä sitä minään muistutuksena, vaan lisäyksenä. Kysymys on 180 milj. markan saamisesta pienviljelijöiden haipakorkeiksi lainoiksi. Ryhmä asettaa hallituksen esityksen hyväksy-

miselle vain sen ehdon, että lainoja ei saa myöntää muuta kuin sellaisille, joiden peltopinta-ala ei ole enempää kuin 10 ha.

K a i j a: On pyydetty tietoa edustajilta, mikä kanta on valitsijajoukoilla virkamiesten palkkauskysymykseen nänden, ja voin lausua, mitä joukot ajattelevat. Työväen keskuudessa on sellainen käsityskanta, että palkkoja ei ole syytä lähteä nostamaan yhtään. Ne vertaavat omia palkkojansa virkamiesten palkkoihin, ja työläisten palkat eivät tee enempää kuin virkamiesten palkat. Työväellä ei ole myöskään varmuutta, kuinka kauan se voi olla työssä, sillä ei ole myöskään eläkettä. Ottakaa huomioon, eduskuntaryhmän jäsenet, ne toivomukset, mitä täällä annetaan. Ne ovat todellisia toivomuksia, eivätkä mitään utukuvia. Sama on asia pikkutilallisten keskuudessa. Mitä hyötyä on ollut esim. kansakoulunopettajain palkankorotuksista? On ollut se hyöty, että kansakoulunopettajat ovat kivääri olalla antamassa meille määräyksiä. Todellinen ponja sos.-dem. työväenliikkeelle sittenkin nousee teollisuustyöväestä ja pikkuviljelijöistä.

M o i s a l a: Eräissä ryhmämme edesottamisissa on linjoilla jouduttu arvostelemaan sitä kantaa, mille se on eräissä tapauksissa asettunut, sillä eräät ryhmän otteet ovat näyttäneet sellaisilta, että ovat muodostuneet kilpajuoksuksi tai huutokaupaksi porvarillisten ryhmien kanssa eräissä määrärahoissa, jotka eivät suinkaan kaikissa tapauksissa ole muodostuneet työväenluokan hyväksi. Sellaisia erikoismäärärahoja sos.-dem. ryhmä on joutunut hyväksymään erikoisesti maataloudellisella alalla. On hyväksytty suuria määrärahoja, joita voidaan näennäisesti katsoa pienviljelijäaineksille edullisiksi, mutta jotka kuitenkin todellisuudessa ovat suurviljelijöiden hyväksi tulevia määrärahoja. Mitä tulee tämänpäiväiseen juttuun, nim. virkamiesten palkkauskysymykseen, niin minun mielestäni ei ole niinkään vaarallista, jos sen hylkääminen johtaisi eduskunnan hajoit-

tamiseen tai hallituspulaan, kuin että meidän ryhmämme olisi ollut virkamiesten palkan koroittamisen kannalla. Joka tapauksessa vuoden perästä joudumme vaaleihin, jolloin ryhmämme ja puolueemme eivät voisi osoittaa sen vertaa saaduksi konkreettista tulosta varsinaisen teollisuustyöväen hyväksi, kuin jouduttaisiin tekemään virkamiesaineksen hyväksi, jossa olemme tavanneet katkerimmat vihollisemme. Puolueneuvoston jäsenenä uskaltaisin kenoittaa ryhmää ottamaan kielteisen kannan tähän kysymykseen ja ottamaan sen vastuun päällään, mikä siitä seuraa. - Ryhmän toiminnan selostaja on täällä kiinnittänyt huomiota muutamiin kurinpidollisiin asioihin. Minä tahtoisin myöskin niinin kajo- ta, sillä ne ilmiöt, että ryhmän jäsenet ovat olleet poissa istunnoista, ovat linjoilla antaneet paljon nureksimisen aihetta. Sanomalehdissäkin on puhuttu maaseutuedustajain saunamatkois- ta. Puhuttelin erästä maaseutulaista edustajaa, jolla ei ole saunamatkoja ja hän sanoi, että useissa tapauksissa pääkaupunki- laiset ovat enemmän poissa istunnoista. Nämä kurinpidolliset seikat ovat aina olleet vitsauksena ja vaikeata taitaa olla niis- tä päästä.

S i n e r v ä: En halua puhua mitään kansan nimessä virka- miesten palkkausasiasta. Niinkuin tiedetään, on puolueemme kes- kuudessa monia mielipiteitä tästä asiasta. Olen joutunut koske- tuksiin maaseudulla pienten virkamiesten kanssa ja tiedän, että heidän palkkansa on useissa tapauksissa niin pieni, että sitä täytyisi koroittaa. Mainitsen esimerkkinä maalaispoliisit ja nimismiehet. Nämä ryhmät yleensä toivoisivat palkankorotusta. Mielestäni olisi kuitenkin säilytettävä n. s. Vesterisen viiva. En tiedä, mille kohtaa se on vedetty, mutta mielestäni se pitäisi säilyttää siinä 50,000 mk:n korvilla. Pienipalkkaisille olisi ko- roitettava, mutta ei suuripalkkaisille. Se on minun mielipitee- ni. Miten se käytännössä kävisi, en tiedä, koska ei toveri He- lokaan sitä tiennyt.

S v e n t o r z e t s k i: Pyysin puheenvuoron toveri Jul- kusen kenoituksen johdosta. Hän ei luultavasti oikein ymmärtänyt toveri Helon esityksen tarkoitusta. Helon ei ole neuvostolle

esittänyt mitään menettelytapaa, vaan esitti ainoastaan, minkälainen tilanne tässä kysymyksessä on. Jos Julkunen tahtoo tietää, minkälaisia mahdollisia menettelytapoja voidaan ajatella, niin siinä suhteessa voin mainita muu- tamia. Ensimmäinen menettelytapa olisi se, että suora- ta kädeltä päätettäisiin, ettei kellekään anneta penniä- kään, ja voitaisiin tätä perustella siten, että hetki nyt on sellainen, että työväenpuolueen edustajilla ei ole syytä harrastaa tällankaltaisia kysymyksiä ottaen huomi- oon virkamiesten valkoisen värin. Voisimme hyvin yk- sinkertaisesti sanoa, että, jos te, hyvät herrat, ette ole tyytyväisiä, niin puhukaa porvarillisen enemmistön kanssa eduskunnassa. Tämä on selvä kanta. Toinen vaih- toento olisi se, että ottaisimme sakset käsiimme ja leik- kaisimme hallituksen esityksestä pois koko yläpuolen. Näissä kummassakin tapauksessa voimme olla varmat, että tällaista menettelytapaa seuraisivat uudet vaalit. Kol- manneksi voisimme ajatella taktikoimista, jota Helokin on esittänyt, nim. kumota tämä ehdotus ja samalla kenoittaa hallitusta laatimaan uuden esityksen, joka olisi rakennettu toiselle pohjalle ja jonka pääasiana olisi alemmpipalkkais- ten palkkojen koroittaminen ja jossa olisi otettu huomi- oon paikalliset olosuhteet. Nykyinen hallitus luultavasti tässäkin tapauksessa kaatuisi, mutta presidentin olisi vaikeampi hajottaa eduskuntaa. Neljäs vaihtoehto olisi jarrutus, ensin jaostossa, sitten valiokunnassa ja edus- kunnassa siinä määrin ja niin pitkälle, että tulisi mah- dottomaksi jatkaa kevätistuntokautta. Hallituksenhan olisi vaikea mennä eduskunnalle määräämään, milloin halli- tuksen esityksen pitäisi olla valmiina. Viides mahdolli- suus on se, että ryhmä jo nyt keväällä suostuu ratkai- semaan tämän kysymyksen ja esittää asiassa oman endotuk- sensa, joka perustuu pienipalkkaisten palkkojen koroitta- miseen. Jos ajattelemme viimeistä endotusta, niin siinä epädullinen ja vaarallinen seikka meille se, että silloin

eduskunnassa joka tapauksessa tulee hyväksytyksi virkamiesten palkkauskysymyksessä sos.-dem. eduskuntaryhmän enemmistön kanta, sillä osa porvaristoa on hallituksen endotuksen puolella. Maalaisliitto ja kommunistit, jotka taktikoivat, jäävät vaaleissa vapaina arvostelemaan meitä, mutta kun eduskunnassa tulee ratkaistavaksi hallituksen esityksen ja sos.-dem. esityksen välillä, niin tietysti silloin maalaisliitto ja kommunistinen puolue tulevat kanden pahan välille, mutta kyllähän ne vaaleissa osaavat selittää, että heidän oli pakko äänestää näiden kanden välillä. Näistä esimerkeistä jo toverit voivat nähdä, kuinka vaikea kysymys on. Julkunen on sanonut yhden endotuksen, jonka hän hyväksyy, mutta kyseenalaistaa, hyväksyvätkö sitä muut. Jo nyt käydyissä puheenvuoroissa on esiintynyt erimielisyyttä. Täytyy siis sanoa, että kysymys on hyvin vaikea ja ryhmässä on eriäviä mielipiteitä. Ryhmässä on tovereita, jotka ovat hallituksen esityksen kannalla, ja tovereita, jotka eivät tando antaa penniäkään, ja myöskin sillä välillä vielä muitakin. Mitä enemmän asiallisia evästyksiä täällä annetaan, sitä helpompi on ryhmän jäsenten löytää keskilinja.

Puheoikeus myönnettiin Juhon Kuittille.

H e l o: Pyysin puheenvuoron Julkunen lausunnon johdosta, mutta kun toveri Sventorzetski jo on asiaa selostanut, niin ei minulla ole montaa sanaa sanottavana. Julkunen mainitsi siitä, ettei puoluetolimikunta ole tehnyt mitään ponsiendotusta. Puoluetolimikunta tuli nim. siihen käsitykseen, ettei tässä vaiheessa ole esitettävä mitään ponsiendotusta, mutta katsoi kuitenkin suotavaksi, että täällä selostetaan asiaa, jotta puolueuuvoston jäsenet voivat tuoda esiin mielipiteensä, miten maaseudulla asia käsitellään. Mitä muuten omaan kantaani asiassa tulee, niin minusta riippuu kaikki siitä, mitenkä uskallamme mennä uusiin vaaleihin. Olen sitä ^umeitä, että uusissa vaaleissa emme tämän asian vuoksi näviä. Yksi ratkaisu tässä kysymyksessä olisi se, että hylkäisimme hallituksen esityksen perustellen siten, että se ei rakennu oikeille perusteille, ja silloin on hallituksen tentävä uusi esitys. Toinen ratkaisu olisi, että

samalla myönnettäisiin hallituksen käytettäväksi joku pienempi määräraha, jonka se voisi käyttää koroitusten myöntämiseen. Pääasia ei ole ollenkaan, että täällä hyväksyttäisiin joku ponsilauselema, miten asiassa olisi meneteltävä, vaan että puolueuuvoston jäsenten taholta tuotaisiin esiin joukkojen käsityskanta asiassa.

T u r k i a: Minun ymmärtääkseni olisi viisain menettely sellainen, että eduskuntaryhmämme toistaiseksi yrittäisi jarruttaa ja estää, ettei tämä kysymys tulisi kevätistuntokaudella esille. Jos ryhmä antaisi lausunnon, että hallituksen on valmistettava uudelleen tämä kysymys esin siten, että elintarveindeksi kullakin paikkakunnalla otetaan huomioon ja sen perusteella rakennetaan uusi ehdotus, niin se tietää, että kysymys vetäytyy sivuun, ja silloin kaikki porvarilendet saarnaavat meille porvarillista parlamentarismia. Näinollen olisi ryhmämme taholta viisain tempu, että kysymystä jarrutettaisiin. On sanottu, että hallitus unkaa erota, mutta se olisi ensimmäisen kerran, kun hallitus eroaisi sentähden, ettei se saa määrättyä kysymystä määrättyssä ajassa käsitellyksi, ja jos hallitus eroaisikin, niin meidän puolueellamme ei olisi mitään velvollisuutta mennä hallitukseen, vaan porvarit voisivat sopia keskenään. Niinkuin toveri Kaija sanoi, niin maalaisliiton taktikka näyttölee tässä suurta osaa. Maalaisliitolle kuuluu tämän virkamieskysymyksen ratkaisu lähemmin kuin meille. Me emme saa päästää maalaisliittoa hallitukseen ilman, ettei se ryhdy ratkaisemaan tätä kysymystä. Jos jarrutamme syksyyn asti, niin syksyllä voimme tehdä endotuksen kysymyksen hylkäämisestä. Tahtoisin lykätä vaaleihin menoa. Jos ensi syksynä tulee sellainen hallituspula, ettei mikään porvaripuolue muodostaisi hallitusta, niin ei se mitään olisi, vaikka tulisi virkamieshallitus. Tämä olisi minun käsitykseni.

V a l k a m a: Missään tapauksessa emme voi yntyä myöntämään ylempipalkkaisille palkankorotusta siinä mää-

rin kuin hallituksen esitys edellyttää. Ainakin pohjois-Suomessa on virkamiesten palkkoihin näiden sellainen käsitys, että ne ovat liian korkeat yläpäässä, mutta ollaanpa taipuvaisia käsittämään, että alemmpipalkkaistenkin palkat riittävät. Ryhmämme olisi ajateltava tämän palkkakysymyksen ratkaisua. Jos tältä pohjalta ajattelemme asian ratkaisua ja siitä joutuisi, että joutuisimme uusien eduskuntavaalien eteen, niin uskon, että olisimme vaalien aikana hyvällä puolella.

M a n n e r: Voin yhtyä pääasiassa puheenjohtajan kantaan, jos vain sillä päästään asia sivuuttamaan, että jarrutetaan mahdollisimman paljon. Mutta koska oletan, että kysymys joutuu ratkaistavaksi, niin ryhmän pitäisi puolustaa vain pienipalkkaisten korotuksia eikä hallituksen esitystä. Silloin olisi vaaleihin näiden hyvä ponja, kun ei yleensä virkamiesten palkankorotusta pyritä järjestämään, vaan ainoastaan pienipalkkaisten palkkoja. Vesterisen viivan ei tarvitsisi nousta 25,000 - 30,000 mk. ylemmäksi, sillä siitä ylemmäksi ei meidän tarvitse vaaleihin näiden ääniä toivoa.

V a l t a a, K., yhtyi Valkaman lausuntoon pienviljelijäin avustamisasiassa. Eduskunnan istunnoista poissaolon johdosta huomautti puoluja, että tähän syytöksi on ennen kaikkea löydettyä vissä raskaan sarjan miehissä, jota vastoin maaseutuedustajat eivät ole sanottavasti tenneet itseään tähän laiminlyöntiin syytäiksi. Virkamiesten palkkausasiassa oli puoluja sitä mieltä, että ellei esitystä saada kokonaan toiseen muotoon, on se hylättävä. Yhtyi jarrutusajatukseseen, sillä jos asia saadaan siirtymään syksyyn, niin se ehkä voidaan paremmin järjestää. Toiselta puolen ei myöskään olisi syytä pyrkiä liian aikaisin uusiin vaaleihin, jos vain voidaan sellainen mahdollisuus välttää.

K u i t t i n e n, J., oli sitä mieltä, että jos palkkakysymys tulisi järjestetyksi nyt puolueemme välityksellä, vaikkapa siten, että ylempien korotuksia saataisiin tingityksikin, niin siitä olisi seurauksena puolueemme jäsenmäärän alentuminen. Puoluja ei voinut hyväksyä sitäkaan, että hallituksen käytettäväksi myönnettäisiin jokin rahansumma tähän tarkoitukseen. Vaikka

eduskunnan hajoitus ei olekaan nykyoloissa toivottavaa, niin sittenkin on paras mennä uusiin vaaleihin, eikä hyväksyä hallituksen esitystä. Kantaamme olisi perusteltava sillä, että me pyrimme pienipalkkaisten palkkojen korottamiseen, mutta kun tämän esityksen pohjalla ei siihen voida päästä, on esitys hylättävä.

K a n t o l a yhtyi siihen käsitykseen, että hallitukselle olisi myönnettävä jokin summa pienipalkkaisten palkkojen järjestelyä varten.

L i n d m a n huomautti, että joukkojen keskuudessa katsotaan virkamielistä kokonaisuudessaan työväen vastustajiksi. Missään tapauksessa ei ainakaan suurpalkkaisille olisi nyt korotuksia myönnettävä.

Keskustelun päätyttyä tänään, todettiin, että Puolue-neuvosto hyväksyi yksimielisesti eduskuntaryhmän selostuksen. Virkamiesten palkkauskysymyksestä keskustelun kuluessa lausutut ajatukset katsottiin evästyksiksi eduskuntaryhmälle.

11 §.

Puoluesinteeri **W i i k** esitti Puolutoimikunnan puolesta seuraavaa:

Viime vuoden loppupuolella herätti puolueessa aika paljon huomiota se, että puolueen jäsen O. H. Puro oli sisäministerinä ollessaan lähettänyt maaherroille kirjeilmän, jossa määriteltiin poliisimiesten pätevyys ehdot, jolloin yhdeksi pätevyys ehdoksi oli määritelty asevelvollisuuden suorittaminen tai suojeluskuntakasvatus. Selityksessä, jonka Puro pyynnöstä antoi, kävi esille, että nykyoloissa on konstapeleilta vaadittava erikoista fyysillistä kuntoa. Laajasaa kirjelmässään hän muuten mainitsee, että hän ei ole tarkoittanut antaa suojeluskunnille periaatteellista tunnistusta, mutta ottaen huomioon, että puolustuslaitoksessa palvelleiden ikä ei ole enempää kuin noin 30 vuotta, oli tarpeellista ottaa tällainen vaihtoehto. Puro arvelee, että valtio oli, avustaessaan rahallisesti suojeluskuntia,

tunnustanut ne maan puolustusvoimiin kuuluviksi ja että sen lisäksi eduskunnan enemmistö jo oli hyväksynyt lain, jolla suojeluskunnat tahdottiin lainsäädännöllisestikin tunnustaa maan puolustusvoimiksi ja asettaa ne vakinaiselle kannalle. Hän arvelee lisäksi, että tämä tapaus oli yksi niistä puolueen keskuselimien jo etukäteen oletettavissa tapauksia, että hallituksen jäsenet eivät kaikissa virkatentävissään voisi kulkea puoluemiehen suoraa linjaa. Suojeluskuntakysymystä ei myöskään koskettu meikäläisen hallituksen onjelmassa. Lopuksi mainitsee hän muutamia tapauksia, milloin eduskuntaryhmän jäsen on esiintynyt eduskunnassa tavalla, joka voitaisiin yhtä hyvällä syyllä selittää puolueen periaatteellisesta kannasta poikkeavaksi.

Puoluetolimikunta julkaisi tämän johdosta pienen tiedonannon, missä se paneksui toveri Puron menettelyä. Mutta tämä ei kuitenkaan rauhoittanut mielialaa, vaan ovat sen jälkeen useat yhdistykset käsitelleet asiaa ja vaatineet Puron erottamista puolueesta. Näin ovat Mikkelin, Montolan ja Ristiinan työväenyhdistykset päättäneet tätä tarkoitettavia esityksiä puolue-neuvostolle. Myös Joensuun piirikokous päätti lausua, että puolueen keskuselinten pitäisi ryhtyä asiassa tarpeellisiin toimenpiteisiin. Näiden yhdistysten kirjelmät on myös saatettu toveri Puron tietoon eikä hän ole jättänyt niiden johdosta mitään selitystä. Käsitteäkseni puolue menisi liian pitkälle, jos se hyväksyisi nämä vaatimukset. Meikäläisten hallituksen aikanaan sattui muitakin tapauksia, jotka ovat tänään tapaukseen verrattavissa. Että ne muut tapaukset eivät herättäneet niin paljon huomiota, on selitettävissä siten, että kun ensimmäisen kerran oltiin hallituksessa, oltiin puolueessa siksi innostuneita, että oltiin taipuvaisia osoittamaan vähemmän huomiota sellaisiin asioihin, joita muissa olosuhteissa olisi pidetty moitittavina. Sen jälkeen on vuosi kulunut, ja on ruvettu suuntautumaan asioihin arvostelevasti. Luulenkin, että tästä tapauksesta on oleva hyötyä vastaisen varalle. Kuten sanottu, luulen, että Puroa arvosteltaisiin liian ankarasti, jos juuri hän joutuisi näin rangaistuksi, kuin mainitut yhdistykset vaativat. Puoluetolimikunta endottaa,

että Puroa kehoitettaisiin luopumaan mahdollisista puolueen luottamustoimistaan. Jos joku ei tyytyisi tällaiseen päätökseen, niin olisi mahdollisuus esittää asia uudelleen puoluekokoukselle.

Puhevuorot rajoitettiin ja samalla rajoitettiin puhe-aika 2 minuuttiin.

Asiasta keskusteltaessa lausui

V a l t a, K., mielipiteenään, että jotkut yhdistykset ovat tässä asiassa tehneet liiankin jyrkkiä endotuksia. Kannatti puoluetolimikunnan endotusta.

L i n d m a n endotti, että Puro erotettaisiin puolueesta sekä huomautti, että tällaisia päätöslauselmia on m. m. eräissä Viipurin l. länt. piirin yhdistyksissä tehty.

K a i j a piti Puron menettelyä tässä asiassa siksi tärkeänä, että sitä ei voida siunata, sillä jos tällainen menettely pääsee leviämään, on siitä oleva suurta haittaa puolueellemme. Kannatti Lindmanin endotusta.

S a a r i n e n, Y., huomautti, että Vaasan l. yhdistyneiden piirien piiritoimikunta on asiaa käsitellessään tullut siihen tulokseen, että kun Puroa ei voida käsitellä tavallisena rivimiehenä, jonka menettely olisi joutunut typeryydestä ja asiantuntemattomuudesta, niin näneen näiden olisi sovellettava verraten ankaraa rangaistusta. Sen vuoksi olisi Puro määrääjäksi erotettava puolueesta.

S u o m i n e n piti myöskin tekoa rumana ja harkitsemattomana ja siis rangaistavana, mutta kun asianomainen puolueosasto ja piiritoimikunta eivät ole asiasta esitystä tehneet, niin riittäisi se, kun ilmoitettaisiin piiritoimikunnalle, että Puro ei 2 vuoden aikana saisi käyttää missään puolueen luottamustoimissa.

L e h i k o i n e n huomautti, että erinäisissä luottamustoimissa voi kyllä joutua kirjoittamaan nimensä sellaisiin papereihin, joiden sisältöä ei niin tarkoin tunne. Endotti, että puolue-neuvosto lausuisi paneksuvansa Puron menettelyä, mutta jättäisi asian lähemmän ratkaise-

misen puoluekokouksen päätettäväksi.

P a a v i l a i n e n oli sitä mieltä, että jos neuvosto ei katsoisi voivansa hyväksyä erottamista joko kokonaan tai määrääjäksi, olisi hyväksyttävä puoluetoimikunnan endotus ja asian lopullinen ratkaisu jätettävä puoluekokoukselle.

M a n n e r oli sitä mieltä, että olisi väärin, jos nyt ryndyttäisiin suorastaan puolueesta erottamiseen, koska tällaista esitystä ei ole tullut siitä perusjärjestystä, johon Puro kuuluu. Kun puolueen neuvosto aikaisemmin on joutunut erottelemaan eräitä kommunisteja, on erottaminen aina tapahtunut asianomaisen puoluejärjestön vaatimuksesta. - Endotti päätettäväksi, että puolueen neuvosto hyväksyy puoluetoimikunnan toimenpiteet asiassa.

M a r t t i l a kannatti lenikoisen endotusta.

L e i n o n e n ei voinut kannattaa suorastaan puolueesta erottamista, koska näki asiassa erinäisiä lieventäviä seikkoja.

H a v e r i n e n yntyi Mannerin lausuntoon.

S e p p ä l ä piti puoluetoimikunnan endotusta parhaana, sillä sen hyväksyminen siirtää tämän asian pois päiväjärjestyksestä. Jos asia jää edelleenkin avoimeksi, jatkuu siitä myöskin julkinen keskustelu, joka ei ole puolueellemme eduksi.

W i i k huomautti, että puoluesääntö eivät edellytä määrääjäksi erottamista. Yntyi Seppälään siinä, että tätä asiaa ei tarpeettomasti pitäisi viedä puoluekokoukseen.

L e n i k o i n e n ilmoitti luopuvansa endotuksestaan ja yntyvänsä Mannerin endotukseen.

Keskustelun päätyttyä toimitettiin ensin äänestys puoluetoimikunnan ja Mannerin endotusten välillä, jolloin puoluetoimikunnan endotus tuli hyväksytyksi 7 äänellä 6 ääntä vastaan. Tämän jälkeen äänestettiin puoluetoimikunnan ja Lindmanin endotusten välillä. Tässä äänestyksessä voitti puoluetoimikunnan endotus 11 äänellä 4 ääntä vastaan, joten puolueen neuvosto siis päätti kehoittaa Puroa luopumaan mahdollisista puolueen luottamustoimistaan.

Puoluesihtööri ilmoitti, että Viipurin läänin länt. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta oli lähettänyt puoluetoimikunnalle kirjeen, jota seurasi ote Kintereen Työväenyhdistyksen kokouksen pöytäkirjasta. Näistä kävi selville, että Kintereen Työväenyhdistys ja piiritoimikunta olivat käsitelleet kansanedustaja T. T y p ö n suhtautumista satamalakkoon. Piiritoimikunnan mielestä Typpö oli menetellyt tässä asiassa harkitsamattomasti ja antanut aihetta väittää häntä lakonrikkurien värvääjäksi. Piiritoimikunta ei kuitenkaan omasta puolestaan tehnyt asiasta mitään ehdotusta ja Kintereen Työväenyhdistyskin oli jättänyt asian puolueen neuvoston ratkaistavaksi tekemättä sekään mitään ehdotusta.

Tähän katsoen ja ottaen huomioon senkin, että sos.-dem. eduskuntaryhmä on asian käsitellyt ja antanut sen raueta, ehdottaa puoluetoimikunta, että asia ei puolueen neuvoston taholta antaisi aihetta enempään toimenpiteisiin.

Puolueen neuvosto hyväksyi yksimielisesti puoluetoimikunnan ehdotuksen.

Puoluesihtööri ilmoitti, että Turenin Työväenyhdistys on eroittanut jäsenyydestään kommunistiseen opintokerhoon kuulumisen johdosta K. Helmisen sekä ehdottanut, että Helminen erotettaisiin myöskin puolueesta. Siihen katsoen, että Helmistä vastaan ei ole esitetty muita syytöksiä kuin se, että hän kuuluu opintokerhoon, jonka väitetään olevan kommunistisen, ehdottaa puoluetoimikunta, että erottamisvaatimus saisi ainakin toistaiseksi raueta.

Puolueen neuvosto katsoi, että asiaa ei voida vielä ratkaista, minkä vuoksi puoluetoimikunnan tehtäväksi annettiin toimittaa vielä lisätutkimuksia.

Puoluesihtööri ilmoitti, että Turenin Työväenyhdistys oli eroittanut jäsenyydestään N. Joutjärven kommunistisen toiminnan vuoksi sekä esittänyt, että Joutjärvi erotettaisiin myöskin puolueesta. Koska hankitun selvityksen mukaan oli käynyt ilmi, että Joutjärveä ei voida pitää täysin syyntakeellisena, koska hän on jo vanhuudenheikko, ehdottaa puoluetoimikunta, että erottamisvaatimus saisi raueta.

Puolueen neuvosto hyväksyi yksimielisesti puoluetoimikunnan

ehdotuksen.

15§.

Puoluesihteeri ilmoitti, että puolueeneuvoston sos.-dem. puolueesta eroittamat Lauritsalan Työväenyhdistyksen jäsenet: Pekka Valtonen, Juho Lintonen, Jaakko Siranen, Juho Laitinen, Vintori Tujula, Antti Virolainen, Helena Tolonen, Verner Oksanen, Hugo Mäkinen, Urho Katainen, Aug. Högberg, Emma Thure, Anton Perähasari ja Uno Palmroos olivat puolueeneuvostolle osoittamassaan kirjelmässä pyytäneet eroittamis päätöksen kumoamista. Tämän johdosta oli Viipurin läänin länt. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta puoluetolimikunnan kehoituksesta toimittanut asiasta uuden tutkimuksen ja toimittanut puoluetolimikunnalle oman lausuntonsa ohella myös Lauritsalan Työväenyhdistyksen johtokunnan seikkaperäisen lausunnon. Kun toimitetussa uudessa tutkimuksessa oli käynyt selville niiden syytösten todenperäisyys, joiden nojalla edellämmainitut henkilöt oli puolueesta erotettu, ehdottaa puoluetolimikunta valituksen hylättäväksi.

Puolueeneuvosto hyväksyi yksimielisesti puoluetolimikunnan ehdotuksen.

16§.

Puoluesihteeri ilmoitti, että Vaajakosken Työväenyhdistys on eroittanut jäsenyydestään Joonas Hännisen ja Juho Nymanin sen johdosta, että heidän väitettiin harjoittaneen kommunistista toimintaa sekä ehdottanut näiden henkilöiden eroittamista myös puolueesta. Puoluetolimikunnan kehoituksesta oli Vaasan läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta lähettänyt jäsenenä H. Laakson paikkakunnalle lähemmin tutkimaan asiaa. Tutkimuksensa perusteella oli Laakso tullut siihen käsitykseen, että riittävää syytä puolueesta eroittamiseen ei ainakaan J. Nymanin nähdessä ollut olemassa. Hännisen osalta ei juttuun oltu vielä voitu lähemmin perehtyä, mutta Laakson käsityksen mukaan näytti siltä, että hänen yhdistyksestä eroittamisessaan ei oltu menetelty siten, kuin olisi pitänyt. Kun riittäviä syitä edellämmainittujen henkilöiden puolueesta eroittamiseksi ei ole esitetty, ehdottaa puoluetolimikunta, että eroittamisvaatimus saisi raueta.

Puolueeneuvosto hyväksyi yksimielisesti puoluetolimikunnan ehdotuksen.

17§.

Puoluesihteeri ilmoitti, että Reposaaressa Työväenyhdistys on eroittanut jäsenyydestään Jaakko Koskisen, joka satamalakon

aikana oli toiminut rikkurina ja rikkurijärjestön perustajana. Tämän johdosta oli piiris sihteeri A. Manninen tehnyt puolueeneuvostolle esityksen mainitun Koskisen eroittamisesta myös puolueesta.

Koska ne syytökset, joita Koskista vastaan oli esitetty, oli riittävästi todistettu, päätti puolueeneuvosto puoluetolimikunnan esityksestä yksimielisesti erottaa hänet puolueesta.

18§.

Puoluesihteeri ilmoitti, että piiris sihteeri A. Manninen on tehnyt puolueeneuvostolle esityksen, että Ulvilan Vanhankouiston Työväenyhdistyksen entinen jäsen Oskari Koivuniemi ja saman yhdistyksen jäsen maalari V. Laine erotettaisiin puolueesta kommunistisen toiminnan vuoksi.

Kun asiasta ei oltu ehditty hankkia tarpeellisia selvityksiä, päätti puolueeneuvosto jättää sen edelleen puoluetolimikunnan tutkittavaksi.

19§.

Kysymyksen Lempäälän Lapinkulman Työväenyhdistyksen omaisuuden siirtämisestä Viialan Työväenyhdistykselle päätti puolueeneuvosto panna pöydälle seuraavaan kokoukseen tarpeellisten lisäselvitysten hankkimiseksi.

20§.

Järjestö Puoluesihteeri ilmoitti, että Viipurin läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta on ehdottanut Honkalahden Työväenyhdistyksen omaisuuden siirrettäväksi Haukilahden Työväenyhdistykselle, koska ensinmainittu yhdistys on päättänyt lopettaa toimintansa ja liittyä Haukilahden Työväenyhdistykseen. Puoluetolimikunta ehdottaa esitykseen suostuttavaksi.

Puolueeneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä puoluetolimikunnan ehdotuksen.

21§.

Järjestö Puoluesihteeri ilmoitti, että lakkautetun Rautalammin kirkonkylän Työväenyhdistyksen omaisuus on yhdistyksen sääntöjen mukaisesti joutunut puolueen haltuun. Tämän johdosta on Rautalammin Sos.-dem. Yhdistys pyytänyt, että omaisuus luovutettaisiin sille.

Puoluetolimikunnan esityksestä päätti puolueeneuvosto yksimielisesti luovuttaa kyseessä olevan omaisuuden anojalle varoilleen ja velkoineen. Yhdistykseltä peritään kuitenkin ne kustannukset,

joita puolue on joutunut suorittamaan pesänhoidosta ja tähänastisista oikeuskuluista. Sitä paitsi on yhdistyksen sitouduttava suorittamaan ne oikeuskulut ja korvaukset, joita vireilläolevan V. - ja U.- seura Yrityksen nostaman oikeusjutun johdosta koituu. Yhdistys saa heti ryhtyä hoitamaan taloa ja muuta pesässä olevaa omaisuutta.

22§.

Kun lakkautetun Vesannon kunnassa toimineen Tiitilänkylän Työväenyhdistyksen omaisuus on joutunut puolueen haltuun ja paikkakunnalle perustettu uusi sosialidemokraattinen yhdistys on pyytänyt saada tämän omaisuuden haltuunsa, päätti puolueenuevosto yksimielisesti puoluetoimikunnan esityksestä luovuttaa kyseessäolevan omaisuuden varoineen ja velkoineen Tiitilänkylän Sos.-dem. Työväenyhdistykselle, jonka on kuitenkin suoritettava puolueelle pesän hoitamisesta ja oikeudenkäynnistä aiheutuneet kustannukset.

23§.

Koska lakkautetun Outokummun Työväenyhdistyksen pesänhoitaja on luovuttanut puolueelle pesän omaisuuden ja tätä omaisuutta on paikkakunnalle perustettu Kuusjärven Työväenyhdistys pyytänyt sille luovutettavaksi, päätti puolueenuevosto yksimielisesti puoluetoimikunnan esityksestä luovuttaa mainitun omaisuuden varoineen ja velkoineen Kuusjärven Työväenyhdistykselle, kuitenkin ehdolla, että yhdistyksen on suoritettava puolueelle pesän hoitamisesta y.m. aiheutuneet kulut.

24§.

Puoluetoimikunnan esityksestä päätti puolueenuevosto yksimielisesti luovuttaa toimintansa lopettaneen Varislahden Työväenyhdistyksen omaisuuden paikkakunnalle perustetulle Varislahden Sos.-dem. Työväenyhdistykselle varoineen ja velkoineen, kuitenkin siten, että yhdistyksen on suoritettava puolueelle asiasta aiheutuneet kulut.

25§.

Sen johdosta, että Parkanon Kuivasjärven Työväenyhdistys oli anonut, että sille luovutettaisiin se omaisuus, minkä paikkakunnalla 10 vuotta sitten toimintansa lopettanut yhdistys on jättänyt jälkeensä, päätti puolueenuevosto yksimielisesti oikeuttaa puoluetoimikunnan, mikäli se hyväksi nä-

luovuttamaan kee, mainitun, puolueen hallussa olevan omaisuuden Smk. 298:31, Parkanon Kuivasjärven Työväenyhdistykselle.

26§.

Puoluetoimikunnan esityksestä päätti puolueenuevosto yksimielisesti, että puolue menee takaukseen Kuokkalan Työväenyhdistykselle otettavasta kymmenentuhannen (10,000) markan suuruisesta lainasta edellyttäen, että lainan takaaajiksi saadaan myös kolme paikallista henkilöä. Siltä varalta, että yhdistys ei ehtisi ajoissa järjestää kiinnityslainaa, päätti puolueenuevosto yksimielisesti valtuuttaa puoluetoimikunnan myöntämään yhdistykselle lyhytaikaisen 10,000 markan suuruisen lainan, kunnes yhdistys saa kiinnelaina-asiansa järjestetyksi.

27§.

Raivolän Työväenyhdistys r.y. oli pyytänyt puoluetta määntään takaukseen viidenkymmentuhannen (50,000) markan suuruisesta lainasta, koska yhdistys oli ryhtynyt rakentamaan uutta taloa viime marraskuussa palaneen talonsa tilalle. Entinen talo oli palovakuutettu 100,000 markasta ja uuden talon kustannusarvio päättyy 150,000 markkaan. Tilijäljennöksen mukaan oli yhdistyksen omaisuus vuoden vaihteessa Smk. 110,027:40.

Puoluetoimikunnan esityksestä päätti puolueenuevosto yksimielisesti suostua takauspyyntöön edellyttäen, että kyseessä on kiinnelainan ottaminen ja että lainan takaaajiksi saadaan myös kolme paikallista henkilöä.

Tämä pykälä tarkistettiin ja hyväksyttiin heti.

Kokouksen lopettaminen.

Lopettajaispuheen piti kokouksen puheenjohtaja Matti Turki lausuen seuraavaa:

Minun mieluisana velvollisuutenani on kiittää kokousta siitä toverillisesta asiain ymmärtämyksestä, mikä on vallinnut täällä asiain käsittelyssä. Jos joissakin asioissa on ollut hiukan eri mieltä, niin kuitenkin jokaisen puheenvuoron käyttäjän tarkoituksena on ollut yhteisen hyvän edistäminen. Ja muutenhan ei voi ollakaan. Meille kaikillehan tulee puolueemme edun, sen yhteishyvän, sen menestymisen, voimistumisen ja kasvamisen olla yhteisenä asiana. Toivon, että tämä yhteisymmärrys ja yhteistoiminta puolueemme voimien kokoamiseksi, sen kasvattamiseksi ja vahvistamiseksi esiintyisi kalkkialla,

missä milloinkin olemme, että emme harrastaisi sitä ainoastaan näissä kokouksissa, vaan kukin alallamme koettaisimme tehdä kaiken voitavamme puolueemme voimien lisäämiseksi ja vahvistamiseksi, sillä jos todella tarkoitetaan työväenluokkaa kohottaa, sen asemaa parantaa ja työväenluokka lopullisesti vapauttaa, niin silloin on ensikädessä työskenneltävä puolueen voimien lisäämiseksi. Työväenluokan vapauttaminen käy puolueemme johdolla, sosialidemokratian lipun alla. Toivoen, että me jokainen teemme tässä voitavamme, julistan kokouksen päättyneeksi.

Kokous päättyi yhteisesti laulettuun kansainväliseen työväenmarssiin kello 21,50.

Matti Turkia

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Matti Turkia

Kokouksen puheenjohtajat.

M. J. Järvelin
Kokouksen sihteeri.

Tämän pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja kokouksen menon ja päätösten mukaiseksi havainneet. Helsingissä joulukuun 23 päivänä 1929.

Matti Järvelin *K. Kukkonen*

Kokouksen valitsevat pöytäkirjantarkastajat.

Pu. kok. 10/3-29.

Lite n:1

K e r t o m u s

Sos.-dem. Puolue-toimikunnan toiminnasta vuodelta 1928.

Kulunut vuosi on ollut raskaan työn ja ponnistusten, mutta samalla myöskin verraten hyvien saavutusten vuosi. Pääpainon on Puolue-toimikunta pannut puolueen järjestötoiminnan vilkastuttamiseen. Toinen jäsenhankintaviikko, teollisuustyöväenpäivät, puolue-toimistojain luentokurssit, puolue-toimistojain kasvatuskysymys, tietotoimiston kehittäminen, kunnalliset neuvottelukokoukset, tehokas osanotto piirikokouksiin ja asiain valmistelu niille, pienviljelyskysymysten käsittely, toimenpiteet ammatillisessa liikkeessä vallitsevan tilanteen johdosta, valmistavat toimenpiteet puolueen ohjelman uusimiseksi - siinä tärkeimmät niistä asioista, joille Puolue-toimikunta on huomiota ja harrastusta kiinnittänyt.

Vuoden aikana ei puolueemme enää ole ollut vastuussa maan hallitusasioista ja on siis voinut käyttää kaiken voimansa työhön joukkojen keskuudessa.

Maalaisliittolaisen hallituksen tultua muodostetuksi, täytyi puolueemme määritellä suuntautumisen suhteen. Hallitus lupasi paljon ja puolueemme samoin kuin eduskuntaryhmämme jäi aluksi odottavalle kannalle. Kun sitten osoittautui, että hallitus ei pitänyt kiirettä lupauksensa toteuttamisesta, antoivat piirikokoukset Puolue-toimikunnan esityksestä hallitukselle varoituksen. Erikoisen karnapalveluksen teki hallitus maallemme ryhtyessään lajoihin kommunistivangitsemiin. Tämä epikka oli omiaan vilkastuttamaan kommunistien toimintaa. Kommunistien vaikutusvallan heikentämiseksi järjestötoiminnan eri aloilla on Puolue-toimikunta kuluneen vuoden aikana ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka jäljempänä seuraavasta yksityiskohtaisesta kertomuksesta lähemmin selviävät.

Puolue-toimikunta. - Heinäkuun lopulla riisti tšoni parhaassa miehuudenjässä olleen Puolue-toimikunnan varajäsenen Väinö M i k k o l a n, jonka tilalle Puolue-neuvosto joulukuun 9 päivänä valitsi Matti T u r k i a n.

Tämän toimintavuoden aikana on Puolue-toimikunta pitänyt

missä milloinkin olemme, että emme harrastaisi sitä ainoastaan näissä kokouksissa, vaan kukin alallamme koettaisimme tehdä kaiken voitavamme puolueemme voimien lisäämiseksi ja vahvistamiseksi, sillä jos todella tarkoitetaan työväenluokkaa kohottaa, sen asemaa parantaa ja työväenluokka lopullisesti vapauttaa, niin silloin on ensikädessä työskenneltävä puolueen voimien lisäämiseksi. Työväenluokan vapauttaminen käy puolueemme joh-

23 kokousta, joista on pöytäkirjoihin merkitty 262 pykälää. Kokouksiin ovat jäsenet ja varajäsenet ottaneet osaa seuraavasti: Wiik 22 kokoukseen, Sventorjetski ja Seppälä 20:een, Itkonen ja Ahlström 19:ään, Huotari 17:ään, Rupi (ollut osaksi ulkomailla) ja Holo 15:een, Paasivuori 14:ään, Paittinen 12:een ja Salovaara 6:een kokoukseen. Järjestösihteeri Sallila on ollut läsnä 21 kokouksessa.

Puoluetöimikunnan valistusasiain jaostoon ovat vuoden aikana edelleen kuuluneet Rupi, Wiik ja Sallila.

Lähetetyt kirjeet jakaantuvat seuraavasti:

Kustannustoimintaa koskevaa kirjenvaihtoa	5,247	kirjettä,
Järjestötoimintaa	2,070	" "
Valistustyötä	1,863	" "
Virastoasioita	363	" "
Kansainvälistä	265	" "
Valitystoimintaa	220	" "
Rekisteröimisasioita	156	" "
Kunnallisasioita	109	" "
Lakiasioita	92	" "
Sekalaisia asioita	88	" "
Laina-asioita	53	" "
Työväenyhdistysten omaisuuksia	50	" "
Vaalitoimintaa	47	" "
Avustusasioita	31	" "
Rakennusasioita	28	" "

Yhteensä: 10,682 kirjettä.

Kunnallisasiat. - Paitsi kirjeellisesti harjoitettua neuvontatyötä, josta jo edellä on mainittu, on harjoitettu myöskin kunnallista luentotoimintaa. Toimitsija J. E. J. a n a t u i n e n on vuoden aikana pitänyt eri puolilla maata 29 paikassa yhteensä 92 luentoa. Kuulijoiden yhteinen lukumäärä on näissä tilaisuuksissa ollut 4,145, joten kutakin luentoa kokenut keskimäärin noin 45 kuulijaa. Sita p p i t s i on järjestösihteeri S a l l i l a myöskin luennoinut kunnallisista kysymyksistä.

Patteritöissä vahingoittuneitten korvaukset. - Kun eduskunta oli hyväksynyt lain, jonka mukaan Venäjän valtion töissä maailmansodan aikana loukkaantuneille myönnettiin korvausta, otti puolustoministeri maksutta noitaakseen näissä töissä tapaturmaisesti loukkaantuneiden työläisten korvausanomukset. Asianomaisia pyydettiin ilmoittamaan osotteensa puolustoministeriön ja heille lähetettiin siltä main erikoiset sosiaaliministeriön laatimat painetut kaavakkeet täytettäväksi ja

avustettiin heitä tarpeen vaatiessa sekä kaavakkeiden täyttämässä että asiakirjojen hankkimisessa. Luovutetuissa tapauksissa hoidettiin asia kokonaisuudessaan puolustoimiston välityksellä. Kaikkiaan laadittiin tai välitettiin 98 loukkautuneen anomukset ja useimmissa tapauksissa ne johtivatkin toivottuun tulokseen. Myöskin saamatta jääneitä työpalkkoja perittiin eräissä tapauksissa puolustoimiston välityksellä.

Puolueen järjestötoiminta.

Sos.-dem. puolustoimitsijain luento- ja opastuskurssit. - Puolustoimikunta päätti varata piirisihteerille, luennoitsijoille ja sanomalentimiehille tilaisuuden kartuttaa tietoa aineistoaan keskinäisten opastus- ja luentokurssien avulla. Sellaiset pidettiin Helsingissä elokuun 26-31 päivien välisellä ajalla.

Tilaisuuteen oli saapunut vakinaisia osanottajia 40, jonka lisäksi paikallisia toimihenkilöitä kävitilaisuudessa runsaasti toimiansa väliajoilla. - Kurssien ohjelma oli järjestetty tällä kertaa siten, että käsiteltäväksi otettiin useita kysymyksiä, joita pääasiassa alustivat vakinaiset kurssilaiset ennakkosopimuksen mukaisesti. Kurssien monipuolinen ohjelma oli seuraava:

Avajaispuhe, Väinö Huoli;
Katsaus sos.-dem. puolueen toimintaan, Matti Turkia;
Menettelytapakysymykset ulkomailla, Väinö Lehtti;
Nuoriso mukaan, Kalle Kukkonen;
Luokkataistelu ihmisestä, Väinö Lehtti;
Kunnallisvaalien valmistelu, Jari Mäkinen;
Sos.-dem. puolueen valistustoiminta, Emil Sallila;
Kunnallisohjelmanne ja sen soveltaminen, Rieti Itkonen;
Sosialismin aatteellisuuden merkitys, Yrjö Saarinen;
Puhetaito, Yrjö Kallinen;
Katsaus eri piirijärjestöjen toimintaan, K. H. Wiik;
Internationalimme toiminta, K. H. Wiik;
Puolue- ja keskusjärjestöjen suhtautuminen kunnallisiin kysymyksiin, O. Salonen;
Puhelharjoituksia, Yrjö Kallinen;
Puhujain järjestäminen tilapäisjuhliin, E. Jokinen;
Kunnalliset neuvottelukokoukset, Aleksis Lehtonen;
Suuntataistelu ammatillisessa liikkeessä, Ernst Lähde;
Työväen Sanomalentien Tietotoimiston toiminta, K. Hautamäki;
Pienviljelijäkysymys, Helmer Lehti;
Vuorovaikutus eri puoluejärjestöjen kesken, Emil Sallila;
Kunnalliset sivistystoimikunnat, Arvi Hautamäki;
Lasten toiminta, Ilmari Nurminen;
Sos.-dem. naisliikkeen merkitys, Hilda Seppälä;
Joukkojen kasvattaminen sosialisteiksi, Arvi Hautamäki.

Tämän lisäksi oli järjestetty käyntejä Kansanvallassa, jossa toimitusjohtaja selosti liikkeen toimintaa, käynti Työväen Akatemiassa, jossa kuultiin akatemian johtajan selostus, käynti K.K:ssa, jossa niinikään toimitusjohtajan selostus, tutustumisretki Vallilan kaupunginosaan ja Kumpulän siirtola-puutarhaan Sallilan johdolla, tutustumisretki OTK:n uuteen keskusvarastoon, josta kurssilaiset vietiin liikkeen puolesta tutustumaan henkilökunnan kesäkotiin "Päivärentaan". Jokaisessa paikassa oli erittäin ystävällinen vastaanotto ja oli kaikissa paikoissa järjestetty myöskin tarjoilua. - Kurssien päättäjäiset oli järjestetty H.T.Y:n ravintolaan Mustikkamaalla, jossa puolue tarjosi osanottajille päivälliset. Tällaisuuksessa vallitsi innostunut mieliala, puheita pidettiin kokonaista viisitoista.

Kurssit tässäkin muodossa näyttivät vastannut erittäin hyvin tarkoituksensa ja on niistä syytä järjestää jatkuvasti vuosittain.

Jäsenhankintaviikko. - Syyskuun 23-30 päivien välinen aika järjestettiin erityiseksi jäsenhankintaviikoksi, jonka tunnuslauseeksi asetettiin: Nuorisot mukaan. - Viikkoa varten julkaistiin entisen ohjekirjaseen lisäksi täydentävä kirjallinen "Toinen jäsenhankintaviikko" sekä pari lentokirjasta y. m. aineistoa.

Jäsenhankintaviikon tuloksena saatiin puolueeseen noin 3,100 uutta jäsentä. Samaan aikaan liittyi nuorisoliittoon noin 550 uutta jäsentä, jotka myöskin voitaneen lukea tämän viikon tuloksiksi. - Luontenkin oli viikko omiaan lähentämään vanhempaa ja nuorempaa väestöä toisiinsa.

Toisen jäsenhankintaviikon tuloksia haittasi se, että vuodentulo myöhästyi, ja viikko, vastoin laskelmia, sattui kiireimpään maatyöaikaan.

Puolueen puhujat. - Vuoden aikana on puolueen puhujavoimia tilapäisesti lisätty. Maaliskuun lopulla päätti Puolue-toimikunta silmäillä pitään kunnallisvaalivalmisteluja ottaa puolueen puhujiksi V. Komun ja K. Ampujan.

Vaasan l. yhdist. piirien puhujaksi paikkasi Puolue-toimikunta niinikään lokakuun ajaksi J. Fahlerin.

Matkoja tekivät puhujat seuraavasti:

<u>Toivonen:</u>	1/4 - 15/5	Viipurin l. it. vaalipiirissä,
	20/5 - 30/6	Kuopion l. länt. "
	16/9 - 5/10	Vaasan l. it. "
	10/10 - 31/10	Viipurin l. länt. "

Nevalainen: 9/2 - 15/5 teollisuusseuduilla;
Huttunen: tammikuun ajan "
Ampuja: 11/4 - 1/5 Turun ja Porin l. etel. vaalipiirissä,
 6/5 - 25/5 Vaasan l. yhdist. " "
 16/9 - 5/10 Hämeen l. etel. " "
 10/10 - 31/10 Uudenmaan l. " "
Komu: 17/4 - 15/5 Turun ja Porin l. pohj. " "
 22/5 - 20/6 Vaasan l. it. " "
 16/9 - 5/10 Viipurin l. it. " "
 10/10 - 1/11 Turun ja Porin l. etel. " "
Fanler: 1/10 - 30/10 Vaasan l. yhdist. " "

Piirikokoukset. - Puolustoimikunta oli edustettuna kaikissa keväällä pidetyissä piirikokouksissa ja edustivat näissä kokouksissa Puolustoimikuntaa seuraavat henkilöt: Joensuu-ssa 25-26/2 Matti Puittinen ja K. H. Wiik, Oulussa 1/4 E. Huttunen ja L. Puittinen, Helsingissä 1-2/4 Itkonen, Hupli ja Wiik, Kotkassa 6-7/4 Helo ja Sallila, Turussa 7-8/4 Hupli ja Wiik, Porissa 8-9/4 Hupli ja Itkonen, Kokkolassa 8-9/4 Matti ja Wiik, Jyväskylässä 20-21/5 Helo ja Wiik, Mikkelissä 26-27/5 *Loon Toijala* Wiik ja Sallila, Antreassa 27-28/5 Itkonen, Kuopiossa 27-28/5 Wiik ja Sallila, Hämeenlinnassa 9-10/6 Hupli, Wiik ja Sallila *venter* sekä Tampereella 16-17/6 Itkonen, Hupli, Wiik ja Sallila. *Jelkhi*

Kokouksissa alustettiin Puolustoimikunnan puolesta kysymykset poliittisesta tilanteesta ja valistustyöstä.

Piirisinteerit. - Vuoden kuluessa on tapahtunut kaksi piirisinteerin vaihdosta. Eduskuntatöiden vuoksi erosivat Viipurin l. it. ja Turun l. pohj. vaalipiirin sihteerit M. Suokas ja V. Komu. Heidän tilalleen on valittu Kr. Lumijärvi ja A. Kaaninen.

Puolustoimitsijain kasvattaminen. - Vuoden alussa valmisti Puolustoimikunta seikkaperäisen suunnitelman puolustoimitsijain kasvattamiseksi ja Puolustoneuvosto hyväksyi sittemmin tämän suunnitelman.

Puolueesta erottamisia. - Valitettavana ilmiönä on edelleenkin mainittava, että kommunistisen toiminnan vuoksi on täytynyt tämänkin toimintavuoden aikana erottaa puolueesta useita henkilöitä. Niinpä päätti Puolustoneuvosto huhtikuussa pitämässään kokouksessa asianomaisen piiritoimikunnan ja Puolustoimikunnan esityksestä erottaa puolueesta kokonaista 58 erinäisten Viipurin läänin läntisen vaalipiirin puolueosastojen jäsentä. Joulukuussa pidetyssä Puolustoneuvoston kokouksessa erotettiin puolueesta 4 Leppävirran Ty:n jäsentä.

Toimintansa lopettaneiden yhdistysten omaisuus. - Helmikuussa ilmoitti Hämeen l. pöyhj. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, että sen hallussa on toimintansa lopettaneen U n k i - l a n k y l ä n Ty:n varoja rahana, talletuksina ja kalustona Smk. 957:95. Puolustoimikunta on jättänyt varat toistaiseksi piiritoimikunnan haltuun, koska on olemassa toiveita uuden puolueosaston aikaansaamisesta paikkakunnalle.

Sen johdosta, että H u t t u l a n Ty:ssä oli vain 7 jäsentä, oli paikkakunnalla herännyt ajatus lakkauttaa yhdistyksen toiminta ja perustaa sen tilalle pienviljelijäosasto, jolle yhdistyksen varat luovutettaisiin. Siinä katsottiin, että puolueosastojemme sääntöjen mukaan lakkautetun yhdistyksen omaisuus voidaan luovuttaa vain samaa tarkoitusta varten paikkakunnalle perustetulle uudelle yhdistykselle, hylkäsi Puolue-neuvosto Puolustoimikunnan esityksestä anomuksen.

Puolue-neuvoston suostumuksella on toimintansa lopettaneen K ö y l i ö n Ty:n omaisuus siirretty samalla paikkakunnalla toimivalle K e p o l a n ja T u i s k u l a n Ty:lle, kuitenkin ehdolla, että omaisuus on luovutettava takaisin K ö y - l i ö n Ty:lle, mikäli sen toiminta uudelleen aloitetaan. Niinikään on samoilla ehdoilla luovutettu toimintansa lopettaneen S o m e - r o n I h a m ä e n Ty:n omaisuus S o m e r o n K i r k o n - k y l ä n Ty:lle.

S a m m a t i n H a a r i j ä r v e n P i e n v i l - j e l i j ä o s a s t o n anomuksen, että sille luovutettaisiin toimintansa lopettaneen S a m m a t i n H a a r i j ä r - v e n Ty:n omaisuus, on Puolustoimikunta hylännyt ottaen huomioon sen, että Puolue-neuvosto jo aikaisemmin oli Rattulan Ty:n omaisuuden luovuttamista pienviljelijäosastoille koske- vassa asiassa asettanut kielteiselle kannalle.

K i v e n n a v a n H a r t o i s t e n Ty:n johtokun- nan esityksestä, on Puolustoimikunta valtuuttanut asianomaisen piiritoimikunnan myymään yhdistyksen talon, koska talo alku- aankin oli rakennettu syrjään asutuksesta ja olosuhteet paik- kakunnalla sittemmin olivat kehittyneet sellaisiksi, että yh- distyksen toiminnan jatkamiselle ja talon käyttämiselle ei ollut mitään mahdollisuuksia. Taloa ei kuitenkaan ole vielä toistaiseksi myyty.

H u s u l a n ja V e n k j ä r v e n työväenyhdys- tykset ovat lakkauttaneet toimintansa ja niiden omaisuus on Puolustoimikunnan suostumuksella siirretty paikkakunnalle pe- rustetulle uudelle puolueosastolle Työväen yhdistys "L i i t o l l e".

Toimintansa lopettaneen O n k i j o e n Ty:n varat on Puolue-neuvoston suostumuksella käytetty niiden oikeuskulujen korvaamiseen, joita Turun ja Porin l. pöyhj. vaalip. Sos.-dem.

TYÖVÄEN ARKISTO

SOS DEM PUOLUENEUVOSTON

PÖYTÄKIRJAT

12 5 1919 — 10 3 1929

RULLA 35

KUVANNUT
MONIKKO OY
1980

LOPPU